

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

11.07 – МКР.2048 «С» 2023.11.06. 006 ПЗ

ІВАШКО КАРИНА СЕРГІЇВНА

2023 р.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Економічний факультет

УДК 336:201.2:631.11

ПОГОДЖЕННЯ
Декан економічного факультету

ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ
Завідувач кафедри фінансів

_____ **Анатолій ДІБРОВА**

_____ **Наталія ШВЕЦЬ**

« ____ » _____ 2023 р.

« ____ » _____ 2023 р.

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на тему «Забезпечення фінансової безпеки підприємства»

Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Освітня програма Фінанси і кредит

Орієнтація освітньої програми освітньо-професійна

Гарант освітньої програми

к.е.н., доцент

_____ **Руслана ОПАЛЬЧУК**

Керівник магістерської

кваліфікаційної роботи

д.е.н., доцент

_____ **Олександр ЛАБЕНКО**

Виконав

_____ **Каріна ІВАШКО**

Київ – 2023

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Економічний факультет

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан економічного факультету

д.е.н., проф. _____ **Анатолій ДІБРОВА**

[“ _____ ” _____ 2023р.

**ЗАВДАННЯ
ДО ВИКОНАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
СТУДЕНТУ
Івашко Карині Сергіївни**

Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Освітня програма Фінанси і кредит

Орієнтація освітньої програми освітньо-професійна

Тема магістерської кваліфікаційної роботи «Забезпечення фінансової безпеки підприємства»

Затверджена наказом ректора НУБіП України № 2048 «С» від 06.11.2023 р.

Термін подання завершеної роботи на кафедру 2023.11.06

Вихідні дані до магістерської кваліфікаційної роботи:

Перелік питань, що підлягають дослідженню:

1. Теоретичні основи дослідження питання забезпечення фінансової безпеки підприємства

2. Аналітичне дослідження процесу забезпечення фін безпеки на підприємстві «ДП Украерорух»

3. Шляхи удосконалення процесу організації та забезпечення фін безпеки

Перелік графічного матеріалу: таблиці, рисунки, схеми

Дата видачі завдання «20» листопада 2022 р.

Керівник магістерської
кваліфікаційної роботи _____

Олександр ЛАБЕНКО

Завдання прийняв до
виконання _____

Карина ІВАШКО

Реферат

Поняття «фінансова безпека» походить від первинного по відношенню до нього поняття «економічна безпека». Економіку можна узагальнено визначити як сукупність суспільних відносин у сфері виробництва, обміну, розподілу та споживання сукупного суспільного продукту. Невід'ємною частиною видом таких відносин є фінанси. Особисту фінансову безпеку можна визначити як здатність:

- повертати борг за банківським кредитом з урахуванням можливості односторонньої зміни (банком) умов кредитної угоди;
- своєчасно та в повному обсязі здійснювати податкові, комунальні та інші обов'язкові платежі;
- нести (у мінімальному обсязі) споживчі витрати за умов інфляції;
- поповнити фінансові втрати в особистому доході (зниження заробітної плати, втрата роботи);
- знайти додаткові фінансові ресурси у разі настання надзвичайних обставин (втрата майна, випадкове утворення фінансового боргу);
- ефективно використовувати кошти, отримані з пенсійного та соціального страхування;
- компенсувати ймовірні втрати від інвестування і т.д.

Для організації та здійснення аналітичних розрахунків щодо структури та динаміки джерел формування фінансових ресурсів на підприємстві ДП «Украерорух» скористаємося річними звітами по даному підприємству.

ЗМІСТ

Вступ.....	5
Розділ I. Теоретичні основи дослідження питання забезпечення фінансової безпеки підприємства.....	8
1.1 Зміст та поняття фінансової безпеки як економічної категорії.....	8
1.2 Визначення фінансової безпеки на рівні підприємства.....	15
1.3 Система показників оцінки фінансової безпеки.....	23
Розділ II. Аналітичне дослідження процесу забезпечення фінансової безпеки на підприємстві ДП «Украерорух».....	26
2.1 Організаційно – економічна характеристика підприємства ДП «Украерорух».....	26
2.2 Аналіз структури та динаміки джерел формування фінансових ресурсів ДП «Украерорух» в процесі визначення фінансової безпеки підприємства.....	27
2.3 Поглиблений аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства з метою побудови системи управління фінансовими ресурсами.....	36
2.3.1 Аналіз ліквідності підприємства ДП «Украерорух».....	36
2.3.2 Аналітичне дослідження фінансової стійкості підприємства ДП «Украерорух».....	36
2.3.3 Аналіз ділової активності підприємства ДП «Украерорух»	45
2.3.4 Дослідження показників рентабельності підприємства ДП «Украерорух».....	48
Розділ III. Основні шляхи удосконалення процесу організації та забезпечення фінансової безпеки на підприємстві ДП «Украерорух».....	52
3.1 Основні напрямки підвищення рівня фінансової безпеки підприємства в сучасних умовах.....	52
3.2 Залучення інвестиційних ресурсів для покращення управлінської діяльності та посилення рівня фінансової безпеки ДП «Украерорух»...	61
3.3 Основні напрямки мінімізації фінансових ризиків як засіб забезпечення фінансової стабільності підприємства.....	63
3.4 Попередження банкрутства як засіб забезпечення фінансової стійкості підприємства.....	72
Висновки.....	70
Список літературних джерел.....	73
Додатки.....	78

Вступ

Актуальність дослідження. Управління фінансовою безпекою є невід'ємною складовою успішного функціонування підприємства у сучасних умовах. Низький рівень фінансової безпеки свідчить про нестабільний фінансовий стан підприємства, що негативно впливає на прибутковість, конкурентоспроможність, інвестиційну привабливість, і згодом може призвести до банкрутства.

Фінансова безпека підприємства – головний елемент економічної безпеки, який дозволяє комплексно впливати на фінансове становище суб'єкта господарювання, забезпечувати здатність ефективно використовувати фінансові ресурси, розумно здійснювати управління загрозами внутрішнього та зовнішнього характеру, для досягнення ефективного розвитку діяльності, реалізації стратегії підприємства в теперішньому та майбутньому періодах. Поняття фінансової безпеки є елементом економічної безпеки, оскільки фінанси є частиною економіки. Однак фінансова безпека вимагає більш поглибленого, відокремленого від економічної безпеки, вивчення. Управління економікою відбувається у своїй основі фінансовим чином, через фінансові механізми, за допомогою фінансових важелів, фінансових стимулів та фінансових цілей.

Оцінка фінансової безпеки базується на фінансовому стані підприємства, тому його визначення необхідне, перш за все, менеджерам та власникам бізнесу для оцінки діяльності та прийняття своєчасних управлінських рішень. Також інформація про фінансову безпеку необхідна кредиторам та інвесторам.

Значний внесок у розвиток теорії управління фінансовими ресурсами

підприємств зробили такі вітчизняні та зарубіжні вчені як: І.Ю. Бланк, Ю. Ф. Брігхем, Д. К. Ван Хорн, І. С. Гуцал, О. Д. Василік, О. Д. Заруба, О. Р. Квасницька Р.С. та ін.

В умовах ринкової економіки, яка розвивається та постійно зростає конкуренція, підвищується роль і актуальність фінансового управління. Саме система фінансового управління покликана передбачати несприятливі ситуації, аналізувати можливі ризики та передбачати конкретні заходи щодо їх зниження. Саме фінансове управління дозволяє узгодити перспективну та поточну діяльність підприємства.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати і практично розглянути особливості процесу забезпечення фінансової безпеки підприємства.

Згідно окресленої мети було сформульовано *наступне коло завдань*:

- провести теоретичне дослідження питання забезпечення фінансової безпеки підприємства ;
- розглянути зміст та поняття фінансової безпеки як економічної категорії;
- визначити поняття фінансової безпеки на рівні підприємства;
- дослідити систему показників оцінки фінансової безпеки;
- провести аналітичне дослідження процесу забезпечення фінансової безпеки на підприємстві ДП «Украерорух»;
- здійснити організаційно – економічну характеристику підприємства ДП «Украерорух»;
- проаналізувати структуру та динаміку джерел формування фінансових ресурсів ДП «Украерорух» в процесі визначення фінансової безпеки;
- провести поглиблений аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства з метою побудови системи управління фінансовими ресурсами;

- розробити основні шляхи удосконалення процесу організації та забезпечення фінансової безпеки на підприємстві ДП «Украерорух»;
- визначити напрямки підвищення рівня фінансової безпеки підприємства в сучасних умовах;
- розглянути особливості залучення інвестиційних ресурсів для покращення управлінської діяльності та посилення рівня фінансової безпеки ДП «Украерорух»;
- окреслити основні напрямки мінімізації фінансових ризиків як засобу забезпечення фінансової стабільності підприємства;
- розглянути процес попередження банкрутства як засіб забезпечення фінансової стійкості підприємства.

Об'єкт дослідження – фінансова безпека на підприємстві ДП «Украерорух».

Предмет дослідження – визначення стану та рівня фінансової безпеки на підприємстві.

Методи дослідження. Методологічний інструментарій дослідження базується на методах фінансового управління та планування, статистичних та економіко – математичних методах, методах вертикального та горизонтального аналізу, методу порівняння, трендового аналізу та аналізу коефіцієнтів.

Інформаційною та правовою базою дослідження є законодавчі та нормативні акти, а також офіційні статистичні, методичні та аналітичні матеріали, дані мережі Інтернет.

Фактологічною основою проведеного дослідження є наукові праці вітчизняних та сучасних учених із проблем забезпечення фінансової безпеки підприємства, матеріали досліджуваної організації.

Теоретична значимість роботи полягає у можливості використання результатів проведених досліджень керівниками вищих та середніх ланок управління у сфері фінансової діяльності.

Практична значущість роботи полягає у систематизації та конкретизації напрацьованого матеріалу та його подальше використання у процесі управління фінансовою безпекою підприємства.

Розділ I. Теоретичні основи дослідження питання забезпечення фінансової безпеки підприємства

1.1 Зміст та поняття фінансової безпеки як економічної категорії

Поняття «фінансова безпека» походить від первинного по відношенню до нього поняття «економічна безпека». Економіку можна узагальнено визначити як сукупність суспільних відносин у сфері виробництва, обміну, розподілу та споживання сукупного суспільного продукту. Невід'ємною частиною видом таких відносин є фінанси. У свою чергу, фінансові відносини пов'язані з формуванням, розподілом та використанням фінансових ресурсів (у закордонному визначенні – «фінансовий капітал»), що супроводжується одно-або багатостороннім рухом коштів, практично, на будь-якій стадії життєвого циклу виробленого суспільного продукту. Очевидно, що фінансові відносини повинні бути безпечними, з певним ступенем гарантії забезпечувати формування, рух, споживання сукупного суспільного продукту [14].

Таким чином, можна дійти наступного формулювання.

Фінансова безпека – це створення та прояв таких фінансових умов, які гарантовано забезпечували б виробництво, обмін, розподіл та споживання сукупного суспільного продукту, в цілому, нормальне функціонування та розвиток національної економіки та системи управління нею.

З цих позицій можна досліджувати фінансову безпеку по виду сукупного суспільного продукту, тобто товару, роботи, послуги.

Сформульоване у такий спосіб визначення можна уточнити на основі сформованої класифікації (табл. 1.1), що дозволяє позначити існуючі підходи і напрями розвитку цього поняття [21].

Найчастіше використовується авторами класифікація за пріоритетним суб'єктом фінансових відносин, яка надалі кореспондується з класифікаціями другого рівня. Так, фінансова безпека держави може бути уточнена за фінансовою ознакою – видом, напряму державної фінансової політики і з

цього погляду, цьому виду безпеки можна дати таке визначення.

Таблиця 1.1

Класифікація фінансової безпеки

Класифікаційна ознака	Поділ фінансової безпеки на види
1	2
За пріоритетно виділеним суб'єктом фінансових відносин	<ul style="list-style-type: none"> - фінансова безпека держави (країни); - фінансова безпека корпоративних, підприємницьких структур; - фінансова безпека особистості.
За рівнем національної фінансової системи	<ul style="list-style-type: none"> - фінансова безпека зовнішньоекономічної діяльності, міжнародних угод; - фінансова безпека лише на рівні державних та муніципальних фінансів (централізовані фінанси - державний, регіональний, муніципальний рівні); - фінансова безпека на рівні децентралізованих фінансів (організації, їх об'єднання, дочірні підприємства); - фінансова безпека домашніх господарств.
Цивільно-правова ознака	<ul style="list-style-type: none"> - фінансова безпека юридичних осіб; - фінансова безпека фізичних осіб.
Галузева ознака, вид економічної діяльності	<ul style="list-style-type: none"> - фінансова безпека державного (муніципального) управління; - фінансова безпека у виробництві промислової продукції; - фінансова безпека в енергетиці; - фінансова безпека фінансового сектора економіки; - фінансова безпека у сфері видобутку корисних копалин тощо.
За учасниками фінансового ринку	<ul style="list-style-type: none"> - банківська безпека; - безпека страхової діяльності; - безпека професійних інвесторів; - безпека ринку цінних паперів; - валютна безпека; - безпека діяльності інших фінансових посередників на фінансовому ринку, у т. ч., фондових бірж.
За складовими general-менеджменту корпорації	<ul style="list-style-type: none"> - фінансова безпека виробництва продукції; - безпека фінансування та вчинення фінансових угод, виконання фінансових зобов'язань, включаючи податкові; - фінансова безпека збуту продукції, зокрема, маркетингових заходів.

Продовження таблиці 1.1

1	2
Вид базової діяльності організації	- фінансову безпеку операційної діяльності; - фінансову безпеку інвестиційної діяльності; - фінансова безпека фінансової діяльності
По напрямкам державної фінансової політики	- бюджетна безпека; - податкова безпека: - безпека у сфері грошово-кредитного регулювання; - фінансова безпека соціальних відносин; - безпека державних інвестицій; - Безпека у митній сфері.
За укрупненим видом сукупного суспільного продукту	фінансова безпека товару; - фінансову безпеку послуг; - фінансову безпеку робіт.

Зміст поняття фінансової безпеки підприємств стосовно різних галузей діяльності представлені в працях Бадаєва О.М., Бланк І.А., Голухова В.М., Гончаренко Л.П., Резніка С.Д., Сорокіної О.М., Кузенко Т. Б., Шлендера П.Е., Цупко О.В. та ін.

Ряд авторів розуміють фінансову безпеку як складову фінансову стійкість.

Має місце та розуміння фінансової безпеки як здібності організації розвиватися відповідно до фінансової стратегії.

Кузенко Т. Б. під управлінням фінансовою безпекою розуміє систему принципів та методів розробки та реалізації управлінських рішень, пов'язаних із забезпеченням захисту пріоритетних фінансових інтересів підприємства від зовнішніх та внутрішніх загроз за різними напрямом фінансово-господарської діяльності підприємства [26].

Узагальнюючи погляди вчених щодо визначення фінансово-економічної безпеки виробничого підприємства, у дослідженні пропонується наступне його трактування.

Фінансова безпека діяльності виробничого підприємства – це певний фінансово-економічний стан, що характеризується його здатністю та

можливістю протистояти існуючим та виникаючим загрозам його погіршення.

Основною метою забезпечення безпеки підприємства є захист його власності та працівників від внутрішніх та зовнішніх загроз, виявлення та, по можливості, усунення причин їх виникнення.

Для того щоб розуміти, що ховається під зовнішніми та внутрішніми загрозами розглянемо невелику характеристику, а саме список цих «подразників».

Отже, під зовнішніми загрозами фінансової безпеки підприємства розуміються такі зміни зовнішнього середовища, які можуть завдати економічні збитки підприємству [32].

До таких загроз належать [19]:

- нерозвиненість ринків капіталів;
- нестабільність економіки;
- наявність значних фінансових зобов'язань у підприємства (тобто висока кредиторська та дебіторська заборгованість);
- погано розвинена правова система захисту прав інвесторів та кредиторів, а також система виконання законодавства;
- наявність макроекономічних криз у країні.

Під внутрішніми загрозами фінансової безпеки підприємства розуміються процеси, що виникають у ході виробництва та реалізації продукції і можуть істотно вплинути на результати ведення господарської діяльності підприємства.

В основному подібні загрози пов'язані з персоналом, які багато в чому впливають на процес виробництва та реалізації продукції.

До таких внутрішніх загроз належать: порушення конфіденційності інформації, тобто розголошення комерційної таємниці.

Основними функціональними цілями забезпечення фінансової безпеки виробничого підприємства є [36]:

- забезпечення високої економічної ефективності роботи (рентабельності підприємства всіх видів);
- забезпечення високої ділової активності, і, відповідно, забезпечення фінансової стабільності та незалежності підприємства.

Досягнення таких цілей можливе при [27]:

- забезпечення високої фінансової ефективності роботи підприємства;
- підтримці фінансової стійкості підприємства та його незалежності;
- досягненні високої конкурентоспроможності;
- забезпечення ліквідності активів;
- підтримка належного рівня ділової активності;
- забезпечення захисту інформаційного поля та комерційної таємниці;
- ефективної організації безпеки капіталу та майна підприємства, і навіть його комерційних інтересів.

На підприємстві має бути створена система забезпечення фінансової безпеки для вирішення питань, пов'язаних з ідентифікацією загроз її втрати, вибором найефективніших механізмів їхньої нейтралізації.

Водночас запровадження системи фінансової безпеки представляє певні труднощі через відсутність спеціальних методик її реалізації.

Основна проблема у забезпеченні фінансової безпеки підприємства – відсутність апробованих та стандартизованих способів виявлення, ідентифікації загроз її втрати, а також формалізація та опис структури самих загроз.

Основою формування фінансової безпеки підприємства є ідентифікація реальних та потенційних загроз внутрішнього та зовнішнього характеру. У зв'язку з багатоаспектністю діяльності підприємства, великою кількістю факторів, що надають негативний вплив на його функціонування, серед усіх ідентифікованих загроз фінансової безпеки основна увага повинна приділятися найбільш небезпечним їх видам [14].

До них відносяться ті, які мають прямий вплив на можливості реалізації пріоритетних фінансових інтересів підприємства і призводять до досить відчутних за розміром та наслідками збитків.

Судити про фінансову безпеку суб'єкта господарювання можна по безлічі фінансових показників, основними з яких є показники, що характеризують ліквідність, платоспроможність та фінансову стійкість підприємства.

Водночас, реалізація такого підходу є проблематичною, оскільки частина показників, що відображають інтенсивність впливу загроз, інформаційно не забезпечено, частина з них призводить до інформаційної перевантаженості та неможливості відбору допустимих моделей поведінки підприємства.

Тому доцільно виявляти найбільш значущі на цьому етапі розвитку підприємства загрози втрати його фінансової безпеки [37].

Досить часто забезпечення безпеки підприємства недооцінюється його учасниками (акціонерами) та керівником підприємства. Нерідко це призводить до дуже серйозних наслідків, починаючи з крадіжок майна та закінчуючи зловживаннями юридичною особою в цілому, тоді як ряд досить простих комплексних заходів може суттєво знизити ймовірність такого ризику.

Заходами, що підтримують рівень фінансової безпеки підприємства, є не тільки підвищення якості управління активами та цільове досягнення заданих темпів економічного зростання, а й контрольно – ревізійні перевірки, зовнішні та внутрішні дії щодо забезпечення фінансового контролю.

Сюди слід зарахувати і податкові перевірки, зустрічні перевірки кредитних організацій тощо. Тобто внутрішній та зовнішній фінансовий контроль є необхідною умовою створення системи забезпечення фінансової безпеки на підприємствах [32].

З метою попередження порушення фінансової безпеки на підприємствах пропонується постійно здійснювати роботу за наступними напрямкам [45]:

- систематичний аналіз умов зовнішнього середовища з метою відстеження сигналів можливої кризи (загострення політичної або економічної ситуації країни, прискорення інфляційних процесів);
- готовність підприємства реагувати на форс-мажорні ситуації (можливість оперативної зміни політики ціноутворення або каналів збуту);
- робота з персоналом (внутрішні програми лояльності, проведення корпоративних заходів, спрямованих на підвищення командного взаємодії та корпоративної культури в цілому);
- скорочення постійних і змінних витрат діяльності.

Фінансова безпека держави – це створення та прояв таких фінансових умов, які б забезпечували нормальне функціонування та безперешкодний, збалансований розвиток національної фінансової системи, адекватний перебіг фінансових процесів в економіці та управлінні країни [15].

Зазначимо, що практично немає жодного аспекту національної безпеки будь-якої країни, який би прямо чи опосередковано не залежав від рівня забезпечення фінансової безпеки держави. Її сутність полягає у здібності держави [29]:

- забезпечувати сталий соціально-економічний розвиток та динаміку основних макроекономічних параметрів;
- нейтралізувати вплив (на українську економіку) світових фінансових криз та міжнародних санкцій;
- запобігати витоку («втеча з країни») фінансового капіталу;
- залучати та ефективно використовувати іноземні інвестиції та запозичення;
- запобігати злочинам у фінансових правовідносинах, включаючи «відмивання» доходів, отриманих незаконним шляхом.

В нинішніх, досить складних макроекономічних фінансових умовах, особливої значущості набувають податкові та інвестиційні аспекти фінансової безпеки держави та підприємства, що потребує певного теоретичного обґрунтування. Перед українською державою сьогодні, як ніколи гостро, постає проблема пошуку форм та методів державного впливу на інвестиційну діяльність підприємств та формування необхідних інвестиційних ресурсів. Серед найбільш ефективних таких форм і методів, що одночасно сприяють інвестиційній та податковій безпеці, знаходиться податкове стимулювання, яке виражається [30]:

- у використанні спеціальних податкових режимів (замість або паралельно із загальним режимом);
- у зменшенні податкових баз шляхом уточнення фактичних доходів та витрат відповідно до законодавчо встановлених;
- у зміні терміну сплати податків, що здійснюється у формі інвестиційного податкового кредиту.

Встановлено, що основним податком з інвестиційної діяльності є податок на прибуток, ПДВ має особливості при продажу основних засобів (або підприємства як єдиного майнового комплексу), а з податку на майно організацій – регіональним законодавством можуть надаватися податкові пільги. Ефективним інструментом підвищення рівня фінансової безпеки може виявитися інвестиційний податковий кредит, але, на жаль, згідно із законодавством, він має досить специфічні умови надання [6].

Методологія дослідження поняття фінансової безпеки передбачає таку послідовність [11]:

- виділення класифікаційної ознаки;
- дослідження фінансових та правових умов забезпечення фінансової безпеки;
- вивчення показників (фінансових індикаторів);
- висновки про рівень фінансової безпеки та намічені тенденції;

- напрацювання напрямів підвищення фінансової безпеки та зниження ризику.

1.2 Визначення фінансової безпеки на рівні підприємства

Умови ринкової економіки характеризуються інфляційними процесами, кризовими явищами, жорсткою фіскальною політикою, яку проводить держава. У цій ситуації всі організації та підприємства прагнуть бути «на плаву», і в цьому сенсі аналіз фінансової безпеки набуває все більшої актуальності, оскільки є основним компонентом, що гарантує економічну безпеку підприємства. Для організації з метою мінімізації загроз банкрутства підприємства важливо визначити фінансові ризики та їх вплив на діяльність підприємства.

Якісна діагностика економічної безпеки підприємства передбачає комплексний підхід до вивчення його економічного стану, що залежить від цілісного, взаємодоповнюючого комплексу робіт усіх його елементів (ресурсів, процесів, підрозділів) та повинен включати усі складові економічної безпеки підприємства. (правова, фінансова, інформаційна, інтелектуально -людська, техніко-технологічна, організаційно-економічна, екологічна та енергетична).

Управління фінансовою безпекою підприємства передбачає мінімізацію загроз, що виникають у всіх сферах її діяльності. Розробка та реалізація стратегії фінансової безпеки підприємства забезпечує її довгостроковий сталий розвиток за рахунок зміцнення позицій на національному та міжнародному ринку [27].

Поняття «фінансова безпека підприємства» виникло у літературі нещодавно. Це пов'язано з тим, що раніше існувало два погляди на те, як покращити фінансову стабільність підприємства. Деякі автори розглядали фінансову безпеку як елемент економічної безпеки підприємства, інші автори вважали за доцільне розробити в суспільстві низку заходів, які могли б запобігти банкрутству [34].

Спочатку перші поняття фінансової безпеки містили лише захист комерційної таємниці підприємства, тоді як у сучасних умовах воно набуває ширшого значення, що обумовлено впливом на його діяльність різних зовнішніх чинників.

Поняття фінансової стійкості та фінансової безпеки підприємства тісно пов'язані між собою. Фінансова стабільність є необхідною, але недостатньою умовою фінансової безпеки підприємства. Слід знати, що за повної фінансової безпеки компанія також є фінансово стійкою, тоді зворотна залежність є хибним твердженням.

Фінансова стійкість має на увазі такий стан майна підприємства, яке забезпечує його платоспроможність, тобто усуває чи зводить до мінімуму загрози бізнесу із боку його кредиторів. В цьому визначенні йдеться, що кошти, вкладені у підприємницьку діяльність, повинні окупатися за рахунок грошових надходжень від господарської діяльності, а отриманий прибуток забезпечить самофінансування та незалежність підприємства від зовнішніх джерел, які залучають до формування активів.

Це означає, що забезпечення фінансової безпеки підприємства можливе лише в тому випадку, якщо воно фінансово стабільне, що дозволяє створити умови для розробки стратегії розвитку, яка дозволить підприємству адаптуватися до зовнішніх і внутрішніх умов, що змінюються, пристосовуватися до навколишнього середовища. Важливим критерієм у даному випадку є фінансова стійкість [39].

У цілому нині фінансова безпека підприємства передбачає наявність певного резерву для забезпечення стабільного становища на ринку під впливом несприятливих чинників довкілля.

Фінансова безпека підприємства включається ряд компонентів (рис. 1.1) [18].

Під фінансовими інтересами розуміється потреба у фінансових ресурсах для здійснення фінансової складової діяльності підприємства на всіх етапах його розвитку.

На діяльність підприємства впливають зовнішні та внутрішні чинники, які можуть надати як позитивні, і негативні впливи (загрози).

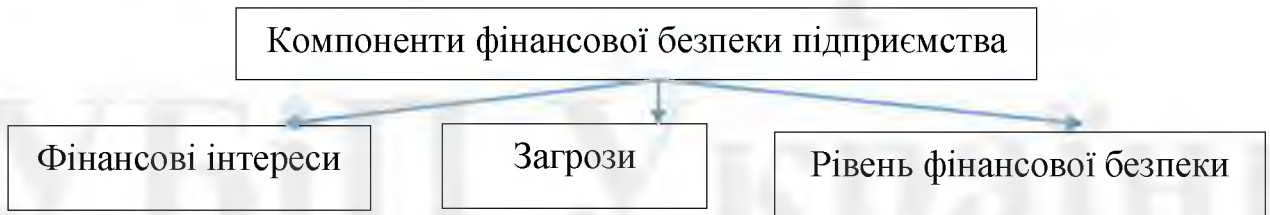


Рис. 1.1 – Компоненти фінансової безпеки підприємства

Фінансова безпека має на увазі здатність мінімізувати загрози або повністю усунути їх вплив, який може негативно позначитися на ефективності діяльності та раціональному використанні наявних ресурсів, зокрема фінансових, трудових, виробничих, матеріальних та інших.

З сутності впливає мета забезпечення фінансової безпеки на підприємстві – мінімізація та запобігання ризикам виникнення загроз у фінансовій сфері [35].

У зв'язку з цим, для забезпечення стабільного функціонування підприємства та досягнення цілей його діяльності потрібен постійний моніторинг фінансової безпеки.

Основною метою фінансової безпеки підприємства є забезпечення її довгострокової та максимально ефективної роботи сьогодні та високого потенціалу розвитку в майбутньому.

Загальна мета фінансової безпеки дозволяє виділити функціональні цілі (рис. 1.2) [35].

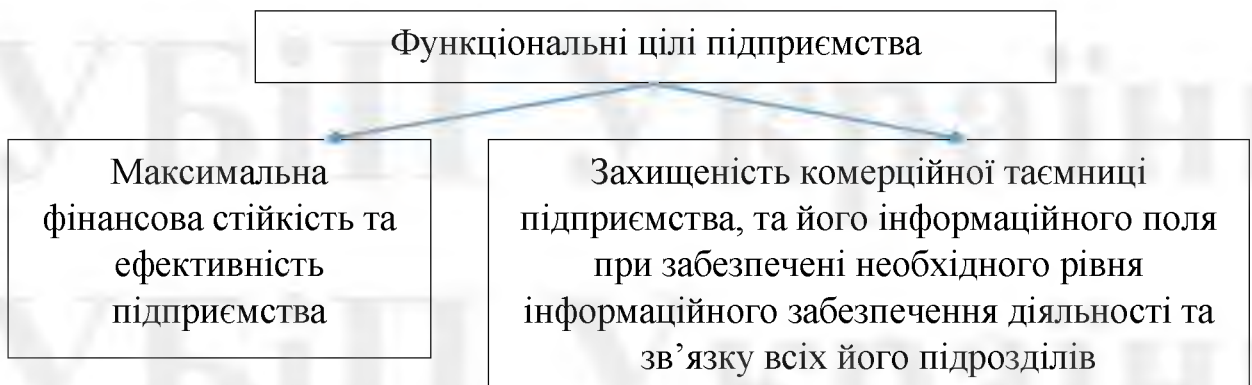


Рис. 2.2 – Функціональні цілі підприємства

Після встановлення цілей слід виділити основні завдання фінансової безпеки підприємства (рис. 1.3).

Фактори фінансової безпеки підприємства можна визначити, як причини та явища, що впливають на стабільне та рис. 1.4 [24].

Зовнішні чинники залежить від діяльності підприємства, але воно має можливість прогнозувати їхній вплив, щоб мінімізувати пов'язані з ними ризики. Внутрішні фактори повністю контролюються підприємством та повинні бути під контролем.

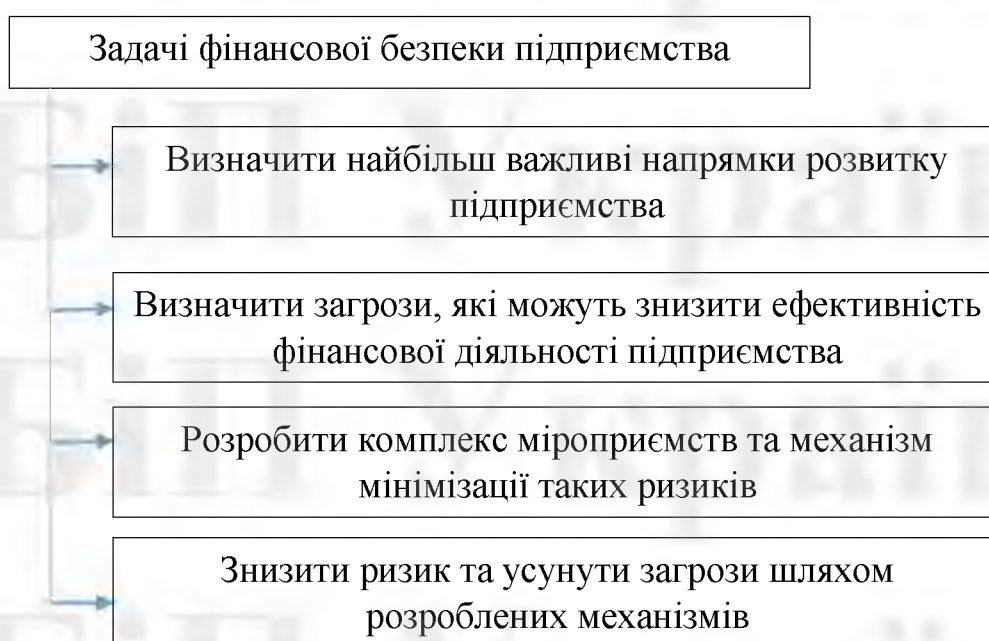


Рис. 1.3 – Основні завдання фінансової безпеки підприємства

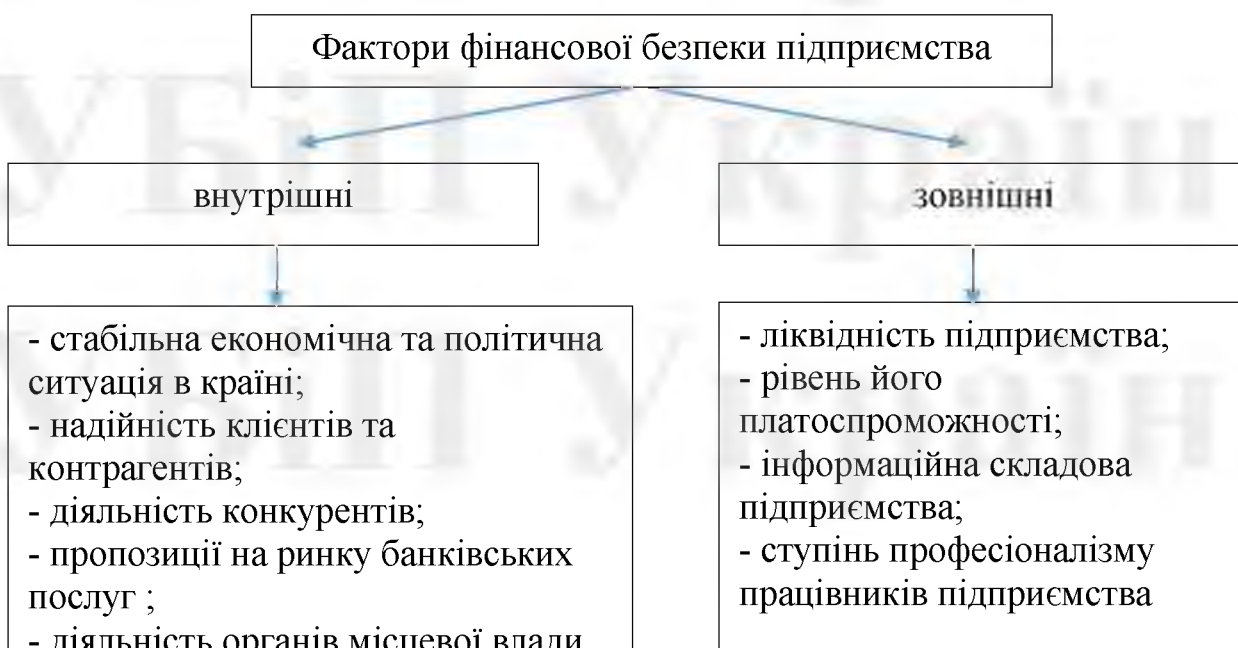


Рис. 1.4 – Фактори фінансової безпеки

І.А. Бланк розглядає виявлення загроз реалізації фінансових інтересів підприємства як найважливішу передумову формування системи фінансової безпеки підприємства. На його думку, «від того, наскільки точно та повно ідентифіковано склад загроз фінансовим інтересам, оцінено рівень інтенсивності їх прояву та можливої шкоди, залежить ефективність побудови всієї системи фінансової безпеки підприємства». Він дає таке визначення: «Загроза фінансовим інтересам являє собою форму вираження їх суперечностей із фінансовим середовищем функціонування підприємства, що відображає реальну або потенційну можливість прояву деструктивного впливу різних факторів та умов на їх реалізацію в процесі фінансового розвитку та що призводить до прямих або непрямих економічних збитків» [4].

Подібним чином розкриває поняття загрози та Н. Денисенко, О. Зазимко, яка під загрозою втрати фінансової безпеки розуміє реальну чи потенційну можливість прояву деструктивного впливу різних факторів на фінансовий розвиток підприємства, що призводить до певних економічних збитків [9].

Більшість авторів, а саме Л.І. Скібіцька, В.В. Матвєєв, В.І. Щелкунов, С.М. Подреза пов'язують поняття загрози фінансовій безпеці з сукупністю факторів, які спричиняють можливість і намір заподіяти збитки фінансовим інтересам підприємства [37]. Таким чином, з факторів формуються загрози фінансовій безпеці.

Класифікувати їх можна за такими ознаками:

1. За впливом: прямі, непрямі.
2. За джерелом: зовнішні, внутрішні.

3. По суб'єктам: співробітники, контрагенти, конкуренти.
4. По об'єктах: персонал, фінансові операції, активи, інформація.
5. По можливості прогнозу: прогнозовані, непрогнозовані.
6. З причин виникнення: цілеспрямовані, стихійні.
7. За рівнем розвитку: потенційні, реальні.
8. По можливості виявлення: очевидні, неявні.
9. За впливом на вид діяльності: операційні, інвестиційні, фінансові.
10. За тривалістю: тимчасові, постійні.

У ході управління фінансовою безпекою здійснюється низка заходів:

- реалізуються заходи захисту фінансових інтересів підприємства;
- комплексне управління підприємством;
- реакція на погрози має бути своєчасною;
- управляти фінансовими ризиками слід за допомогою налагодженої системи управління;
- підприємство повинно мати альтернативні заходи для реагування на виникнення фінансових загроз;
- для забезпечення контролю фінансової безпеки слід порівнювати фактичні значення її індикаторів і нормативних;
- слід мати можливість оцінити ступінь негативного впливу тих чи інших значень платоспроможності та рентабельності на результати діяльності підприємства;
- необхідно передбачити додаткове фінансування діяльності за рахунок ринку цінних паперів;
- здійснювати комплексний аналіз ризиків інвестиційних проектів;
- здійснювати комплексний аналіз ділових пропозицій щодо дотримання ділової етики.

Управління ризиками фінансового середовища здійснюється певними методами. Згідно з механізмом управління фінансовою безпекою підприємства, він включає такі методи, як:

- адміністративний;

- економічний;
- організаційний;
- технологічний;
- інституційно-правовий;
- інформаційний;
- соціально-психологічний (рис. 1.5) [23].

Можна зробити висновок, що процес організації фінансової безпеки підприємства – досить трудомісткий процес, що включає багато складових.

Підбиваючи підсумки, можна виділити такі характеристики фінансової безпеки підприємства [41]:

- один із ключових елементів економічної безпеки;
- забезпечує захист фінансових інтересів підприємства від внутрішніх та зовнішніх загроз;

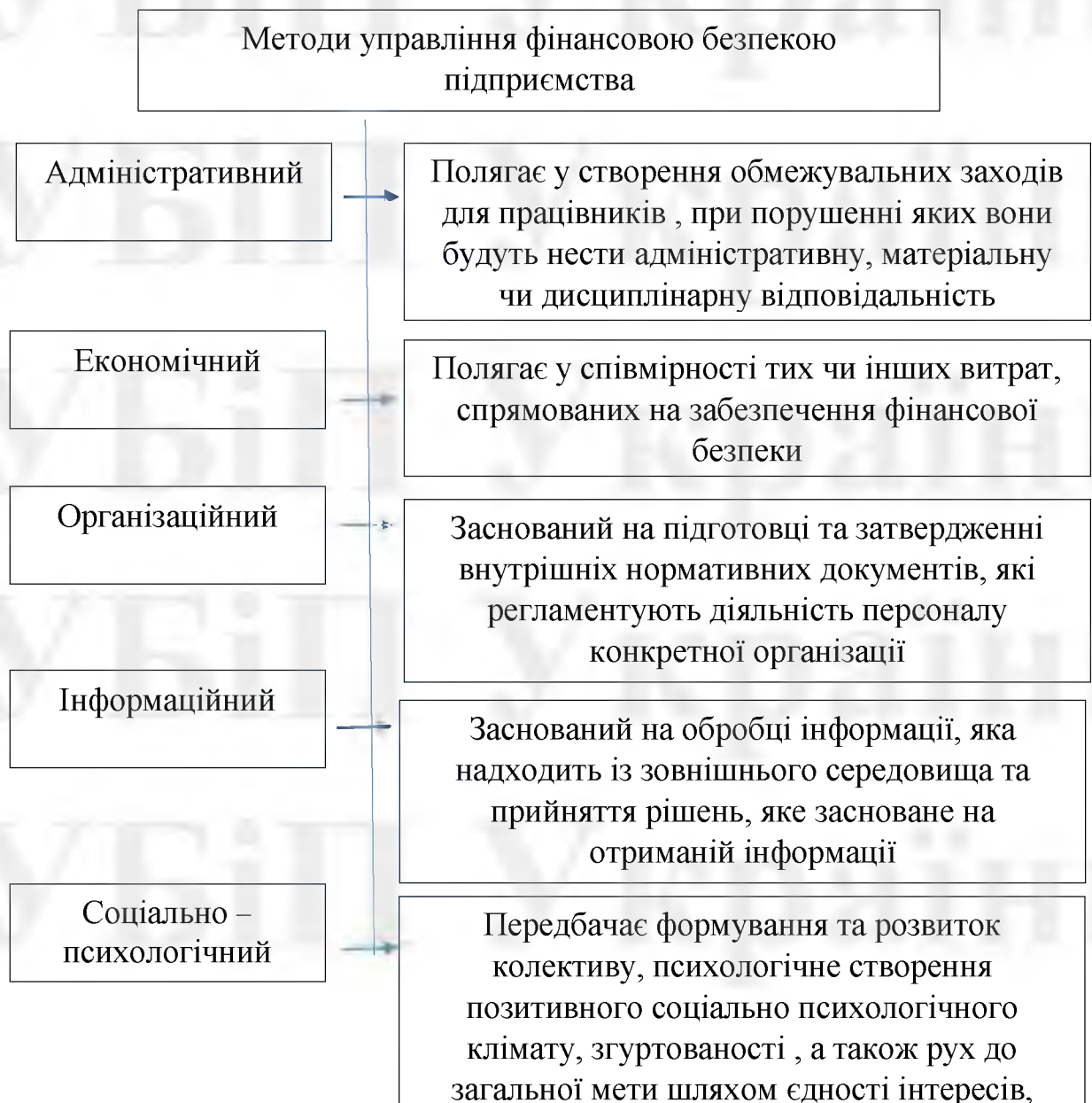


Рис. 1.5 – Методи управління фінансовою безпекою підприємства

- призначена для забезпечення стабільного розвитку та стійкості підприємства;
- характеризується за допомогою комплексу кількісних та якісних показників, які повинні мати граничні значення.

Рівень фінансової забезпеченості певною мірою залежить від керівника підприємства. Це пояснюється тим, що при виявленні погроз керівнику важливо швидко відреагувати на це питання, а потім, можливо, зуміти мінімізувати збитки та витрати підприємства. Тому керівництво підприємства має своєчасно аналізувати діяльність підприємства на кожному етапі його розвитку, щоб мати змогу виявити всі проблеми на ранній стадії.

Тому питання фінансової безпеки важливе у сучасній економіці, адже саме фінансова безпека є основним елементом забезпечення економічної безпеки підприємства.

Підприємству важливо визначити фінансові ризики та їх вплив на діяльність організації, щоб зрештою результатом мінімізувати ризик банкрутства підприємства [17].

1.3 Система показників оцінки фінансової безпеки

В управлінні фінансовою безпекою держави та корпорацій (підприємств) необхідно використовувати низку показників – фінансових індикаторів.

Вони повинні пріоритетно належати до якісних (відносних), основний перелік яких можна представити наступним чином (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Основні показники (фінансові індикатори) щодо оцінки фінансової безпеки

Показники фінансової безпеки держави	Показники фінансової безпеки корпоративних структур
1	2
<ul style="list-style-type: none"> - відношення дефіциту бюджету до сукупних бюджетних видатків; - рівень ризику іноземних інвестицій; - частка кредитних установ із необхідною нормою достатності капіталу; - темп інфляції; 	<ul style="list-style-type: none"> - коефіцієнт фінансової незалежності; - коефіцієнт автономії; - співвідношення позикового та власного капіталу; - співвідношення мобільних та іммобілізованих активів;

Продовження таблиці 1.2

1	2
<ul style="list-style-type: none"> - відношення сукупної величини державного боргу до сукупних бюджетних доходів; - відношення прожиткового мінімуму до середньої (по країні, регіону) заробітної плати; - рівень податкового навантаження (відсоток); - відношення відтоку капіталу з країни до валового внутрішнього продукту; - співвідношення експортних та імпортних мит; - співвідношення ставки рефінансування з середньою ставкою за депозитами (кредитами); - відношення сукупних соціальних платежів та сукупного обсягу виплачуваних пенсій. 	<ul style="list-style-type: none"> - коефіцієнт забезпеченості оборотного капіталу власними джерелами фінансування; - коефіцієнт забезпеченості запасів власними коштами; - показники рентабельності; - частка акцій перших 10 великих акціонерів; - показники структури акціонерного капіталу; - відношення кредиторської заборгованості до валюти балансу; - відношення податкових зобов'язань до величини позикового капіталу; - відносний рівень податкового навантаження.

Разом з тим, на додаток до якісних показників доцільно використовувати і кількісні (абсолютні), що мають безпосереднє відношення до фінансової безпеки, але обов'язково оцінюються в динаміці за низку останніх років, періодів (величини бюджетного дефіциту, зовнішнього та

внутрішнього боргу, іноземних та внутрішніх інвестицій, сукупний власний капітал та активи кредитних установ і т.д.) [12].

У контексті узагальненої класифікації фінансової безпеки термін можна визначити і як здатність громадянина, особистості протистояти небажаним змінам фінансового характеру, що істотно визначають особисте фінансове становище та фінансове благополуччя його сім'ї в фактичних умовах правової захищеності.

Особисту фінансову безпеку можна визначити як здатність [29]:

- повертати борг за банківським кредитом з урахуванням можливості односторонньої зміни (банком) умов кредитної угоди;
- своєчасно та в повному обсязі здійснювати податкові, комунальні та інші обов'язкові платежі;
- нести (у мінімальному обсязі) споживчі витрати за умов інфляції;
- поповнити фінансові втрати в особистому доході (зниження заробітної плати, втрата роботи);
- знайти додаткові фінансові ресурси у разі настання надзвичайних обставин (втрата майна, випадкове утворення фінансового боргу);
- ефективно використовувати кошти, отримані з пенсійного та соціального страхування;
- компенсувати ймовірні втрати від інвестування і т.д.

Особиста фінансова безпека визначається з одного боку, правовою захищеністю у фінансовому аспекті (фінансові права громадянина, які визначаються чинним законодавством), здатністю реалізувати конституційні права, а з іншого – найрізноманітнішими факторами суб'єктивного характеру (рівень особистого достатку, склад сім'ї, матеріальні та духові потреби, особисті професійні якості, здатність до саморозвитку і т.д.). У забезпеченні особистої фінансової безпеки також відіграє велику роль податковий фактор.

Взявши за основу вид – фінансова безпека держави, необхідно виділити в ній один-два (взаємопов'язані) підвиди, наприклад, інвестиційна та податкова безпека [41].

Розділ II. Аналітичне дослідження процесу забезпечення фінансової безпеки на підприємстві ДП «Украерорух»

2.1 Організаційно – економічна характеристика підприємства ДП «Украерорух»

Державна авіаційна служба України (далі – Державіаслужба) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через міністра інфраструктури України.

Державіаслужба реалізує державну політику у сфері цивільної авіації (ЦА) та використання повітряного простору (ВПП) України і є уповноваженим органом з питань ЦА. В інституційному плані Державне підприємство обслуговування повітряного руху України (скорочено – Украерорух) як провайдер аеронавігаційного обслуговування (АНО) відокремлене від регулюючого органу ЦА – Державіаслужби.

Основою національної аеронавігаційної системи (АНС) та об'єднаної цивільновійськової системи організації повітряного руху (ОЦВС) є Украерорух. Підприємство уповноважене Державіаслужбою здійснювати АНО у повітряному просторі (ПП) України та у ПП над відкритим морем, де відповідальність за обслуговування повітряного руху (ОПР) міжнародними договорами покладено на Україну (далі – ПП під відповідальністю України).

Основна місія підприємства полягає у забезпеченні якісного, безпечного та дружнього до довкілля АНО у ПП України та у ПП під відповідальністю України. Бачення: покращення співпраці з провідними партнерами національної та світової авіаційної спільноти з метою досягнення найкращих світових показників у цій галузі для гарантування безпечного, якісного й ефективного транспортування пасажирів та вантажів повітрям.

2.2 Аналіз структури та динаміки джерел формування фінансових ресурсів ДП «Украерорух» в процесі визначення фінансової безпеки підприємства

Для організації та здійснення аналітичних розрахунків щодо структури та динаміки джерел формування фінансових ресурсів на підприємстві ДП «Украерорух» скористаємося річними звітами по даному підприємству.

Аналіз структури та динаміки джерел формування і напрямів використання фінансових ресурсів виконується за даними балансу підприємства з використанням методів вертикального та горизонтального аналізу. Згідно з НП(С)БО, джерела формування фінансових ресурсів відображені в пасиві балансу, а напрями їхнього використання – в активі.

В таблиці 2.1 проведемо аналіз структури та динаміка джерел формування фінансових ресурсів ДП «Украерорух» у 2021 році.

В таблиці 2.2 проведемо аналіз структура та динаміка джерел формування фінансових ресурсів ДП «Украерорух» у 2022 році.

В таблиці 2.3 проведемо аналіз структури та динаміки активів підприємства ДП «Украерорух» у 2021 р.

В таблиці 2.4 проведемо аналіз структури та динаміки активів підприємства ДП «Украерорух» у 2022 р.

Таблиця 2.1

Аналіз структура та динаміка джерел формування фінансових ресурсів ДП «Украерорух» у 2021 році

Показник	Рядок	2021 р.		Питома вага, %		Зміни за період			
		на початок	на кінець	на початок	на кінець	В абс. вел., тис. грн	У пит. вазі, %	Темп приросту	У % до зміни підсумку балансу
1	2	3	4	5	6	7=4-3	8-6-5	9=(7/3)x100	10*
I. Власний капітал									
Зареєстрований капітал з урахуванням переоцінки	1400	286364	286364	5,8	5,32	-	-0,48	-	-
Капітал у дооцінках	1405	1705222	1704472	34,4	31,7	-750	-52,7	0,04	0,2
Додатковий капітал	1410	1859652	1934902	37,5	36,0	+75250	-1,5	4,0	1,7
Резервний капітал	1415	17430	17430	0,6	0,3	-	+0,3	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	0	0	0	0	0	0	0	0
Неоплачений капітал	1425	0	0	0	0	0	0	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0	0	0	0	0	0	0
Усього за розділом I	1495	3868668	3943168	78,1	73,4	+74500	-4,7	1,93	4,3
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення									
Усього за розділом II	1595	777540	648168	15,7	12,1	-129372	-3,6	16,6	15,1
III. Поточні зобов'язання і забезпечення									
Короткострокові кредити банків	1600	0	0	0	0	0	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	112842	138077	2,3	2,6				0,7
Усього за розділом III	1695	309167	783478	6,2	14,6	+474311	+8,4	153,4	2,4
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття									
Баланс	1900	4955375	5374814	100,0	100,0	+419439	-	8,5	100,0

Таблиця 2.2

Аналіз структура та динаміка джерел формування фінансових ресурсів ДП «Украерорух» у 2022 році

Показник	Рядок	2022 р.		Питома вага, %		Зміни за період			
		на початок	на початок	на початок	на початок	В абс. вел., тис. грн	У пит. вазі, %	Темп приросту	У % до зміни підсумку балансу
1	2	3	4	5	6	7=4-3	8=6-5	9=(7/3)x100	10*
I. Власний капітал									
Зареєстрований капітал з урахуванням переоцінки	1400	286364	286364	5,3	6,4	-	+1,1	-	1,0
Капітал у дооцінках	1405	1704472	1702705	31,7	38,0	-1767	+16,3	0,1	0,2
Додатковий капітал	1410	1934902	802448	36,0	17,9	-1132454	-18,1	58,5	0,03
Резервний капітал	1415	17430	17430	0,32	0,39	-	+0,07	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	0	0	0	0	0	0	0	0
Неоплачений капітал	1425	0	0	0	0	0	0	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0	0	0	0	0	0	0
Усього за розділом I	1495	3943168	2808947	73,4	65,6	-1134221	-7,8	28,8	16,7
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення									
Усього за розділом II	1595	648168	658588	12,1	14,7	+10420	+2,6	1,6	11,4
III. Поточні зобов'язання і забезпечення									
Короткострокові кредити банків	1600	0	0	0	0	0	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	138077	215729	2,6	4,8	+77652	+2,2	56,2	8,6
Усього за розділом III	1695	783478	1020509	14,5	22,7	+237031	8,2	30,2	2,9
IV. Зобов'язання ,пов'язані з необоротними активами ,утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0	0	0	0	0	0	0
Баланс	1900	5374814	4488044	10,0	100,0	-886770	-	16,5	100,0

Аналіз структури та динаміка джерел формування фінансових ресурсів ДП «Украерорух» у 2021 році свідчить про те, що основним джерелом формування фінансових ресурсів на даному підприємстві власний капітал (78,1 %).

Так, власний капітал у структурі формування фінансових ресурсів в 2021 р. становив 78,1 %. При чому ми спостерігаємо незмінну суму власного капіталу як на початок так і на кінець 2021 р., то на підприємстві відбувається постійне зменшення суми власного капіталу.

На кінець 2021р. частка власного капіталу становила 78,1 %, а на кінець цей показник дорівнював 73,4 %, що свідчить про підсилення критичного фінансового стану аналізованого підприємства.

Довгострокові зобов'язання і забезпечення та поточні зобов'язання і забезпечення складають в сумі позикові кошти ДП «Украерорух». Саме за рахунок них і сформовані фінансові ресурси даного підприємства. Таку тенденцію можна вважати досить негативною, і тим паче, що частка позикових коштів у структурі ДП «Украерорух» неухильно зростає.

Частка довгострокових зобов'язань і забезпечення на кінець 2021 р. скоротилася на 3,6 % (з 15,7 % до 12,1 %).

Частка поточних зобов'язань і забезпечення на кінець 2021 р. зросла на 0,3 % (з 2,3 % до 2,6 %)

Негативним моментом є зростання частки поточних зобов'язань.

Отже, в ДП «Украерорух» власний капітал є основним джерелом формування фінансових ресурсів підприємства.

Частка власного капіталу в балансі за 2021 – 2022 р.р. скоротилася, а це сприяє зменшення сприяє зниженню фінансової стійкості підприємства.

Частка позикових коштів у сукупних джерелах формування фінансових ресурсів ДП «Украерорух» за 2021 – 2022 р.р. зросла, що свідчить про підсилення фінансової нестійкості підприємства та підвищення ступеню його фінансового ризику.

У структурі позичкового капіталу переважають довгострокові

зобов'язання і забезпечення, що є позитивним фактом, який характеризує не значне покращення структури балансу, але ризик втрати фінансову стійкість залишається значним

Так, довгострокові зобов'язання і забезпечення у структурі формування фінансових ресурсів ДП «Украерорух» на кінець 2021 р.р становили 12,1% , 6, а на початок 2021 р. вони становили 15,7 % відповідно.

В свою чергу довгострокові зобов'язання і забезпечення у структурі формування фінансових ресурсів ДП «Украерорух» на кінець 2022 р.р становили 14,7 % , а на початок 2022 р. вони становили 12,3 % відповідно.

Така ситуація із джерелами формуванням фінансових ресурсів ДП «Украерорух» протягом останніх трьох років є катастрофічною, що призвело до збитковості підприємства.

Аналіз таблиць 2.3 – 2.4 свідчить про те, що в структурі та активів підприємства ДП «Украерорух» у 2021 – 2022 р.р. переважають необоротні активи. Так на кінець 2021 р. р. оборотні активи (запаси) становили найбільшу питому вагу – 83,6 % на кінець року, а на початок року становили 89,7 % .

На кінець 2022 р. р. необоротні активи становили 93,7 % а на початок року становили 83,6 % .

Зростання необоротних активів може свідчити про підвищення рівня виробничого потенціалу підприємства загалом, особливо якщо воно відбувається за рахунок збільшення розміру основних засобів або нематеріальних активів. На аналізованому підприємстві спостерігається зворотна тенденція – зменшення необоротних активів на 6,1 % в 2021 р. та зростання у 2022 р. на 10 %, але все одно така ситуація є негативним фактором, який зменшує фінансову стійкість підприємства.

За умов стабільного функціонування підприємства темпи приросту оборотних активів мають бути вищими, ніж темпи приросту необоротних активів. Дотримання цього співвідношення свідчить одночасно про зростання виробничого потенціалу та прискорення оборотності майна

підприємства загалом.

Таблиця 2.3

Аналіз структури та динаміки активів підприємства ДП «Украерорух» у 2021 р.

Показник	Рядок	2021 р.		Питома вага, %		Зміни за період			
		на початок	на кінець	на початок	на кінець	В абс. вел., тис. грн	У пит. вазі, %	Темп приросту	У % до зміни підсумку балансу
1	2	3	4	5	6	7=4-3	8=6-5	9=(7/3)х100	10*
I. Необоротні активи Нематеріальні активи:	1000	19745	18353	0,40	0,34	-1392	-0,06	7,0	0,2
Незавершені капітальні інвестиції	1005	963736	1225489	19,4	22,8	+261753	+3,4	27,2	0,7
Основні засоби	1010	3156565	2888155	63,7	53,7	-268410	-10,0	8,5	1,9
Усього за розділом I	1095	4444774	4493984	89,7	83,6	+49210	-6,1	1,1	4,2
II. Оборотні активи(Запаси)	1100	30739	41034	0,62	0,76	+10295	+0,14	33,5	0,2
Усього за розділом II	1195	510601	880830	10,3	16,4	+370229	+6,1	72,5	0,24
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0	0	0		0	0	0,17
Баланс	1300	4955375	5374814	100,0	100,0	+419439	-	8,5	-

Таблиця 2.4

Аналіз структури та динаміки активів підприємства ДП «Украерорух» у 2022 р.

Показник	Рядок	2022 р.		Питома вага, %		Зміни за період			
		на початок	на кінець	на початок	на кінець	В абс. вел., тис. грн	У пит. вазі, %	Темп приросту	У % до зміни підсумку балансу
1	2	3	4	5	6	7=4-3	8=6-5	9=(7/3)х100	10*
I. Необоротні активи Нематеріальні активи:	1000	18353	13866	0,34	0,31	-4487	-0,03	24,4	0,1
Незавершені капітальні інвестиції	1005	1225489	1193255	22,8	26,6	-32234	+3,8	2,6	2,3
Основні засоби	1010	2888155	2569114	53,7	57,2	-319041	+3,5	11,0	4,7
Усього за розділом I	1095	4493984	4205545	83,6	93,7	-288439	+10,0	6,4	0,33
II. Оборотні активи(Запаси)	1100	41034	23280	0,76	0,52	-17754	-0,24	43,3	0,18
Усього за розділом II	1195	880830	282499	16,4	6,3	-598331	-10,1	67,9	2,6
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0	0	0	0	0	0	3,1
Баланс	1300	5374814	4488044	100,0	100,0	-886773	-	16,5	-

Проведемо аналіз фінансових результатів діяльності підприємства ДП «Украерорух».

В таблиці 2.5 проведемо аналіз фінансових результатів підприємства ДП «Украерорух» у 2021 – 2022 р. р.

За результатними проведеного аналізу спостерігається зростання суми чистого доходу від реалізації продукції на 15,4 %, валовий прибуток скоротився на 849857 тис. грн, фінансовий результат до оподаткування скоротився на 1204523 тис. грн, а прибуток скоротився на 1133537 тис. грн.

Таблиця 2.5

Аналіз фінансових результатів підприємства ДП «Укранерорух» у 2020 – 2022 р. р.

Стаття	Код рядка	2020 р	2021 р.	Темп приросту, %	2022 рік, тис. грн.	Темп приросту, %
1	2	3	4	$5 = \frac{4-3}{3} * 100\%$	6	$7 = \frac{6-4}{4} * 100\%$
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	1508893	2783106	84,4	428425	15,4
Валовий: прибуток	2090	-664436	488225	173,5	-849857	174,1
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток(+), збиток(-)	2190	-1499468	10464	100,7	-848208	820,5
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток(+), збиток(-)	2290	-1525935	14358	100,9	-1204523	848,9
Чистий фінансовий результат: прибуток(+), збиток(-)	2350	-1426753	75510	105,3	-1133537	160,1

2.3 Поглиблений аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства з метою побудови системи управління фінансовими ресурсами

2.3.1 Аналіз ліквідності підприємства ДП «Украерорух»

В таблиці 2.6 проведемо розрахунки показників ліквідності підприємства ДП «Украерорух» за 2019 – 2021 р. р.

Проведені розрахунки свідчать про те, що більшість показників ліквідності ДП «Украерорух» знаходяться поза межами норми, що є негативним.

Коефіцієнт поточної ліквідності на кінець року зріс на 0,19, коефіцієнт швидкої ліквідності також має тенденцію до зростання на 0,22, коефіцієнт абсолютної ліквідності також зріс на 0,22.

Негативним є скорочення власних оборотних коштів на 379698 тис. грн.

Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів зазнав критичного зниження.

Показників ліквідності підприємства ДП «Украерорух» за 2019 – 2021 р. знаходиться за межами нормативного значення, причому спостерігається їх погіршення з кожним роком.

Така ситуація для аналізованого підприємства є критичної, і тому останнім часом можна спостерігати масове закриття відділень та скорочення чисельності працівників.

2.3.2 Аналітичне дослідження фінансової стійкості підприємства ДП «Украерорух».

Проведемо аналітичне дослідження фінансової стійкості підприємства ДП «Украерорух». В таблиці 2.7 проведемо аналітичне дослідження абсолютних показників фінансової стійкості підприємства ДП «Украерорух»

Таблиця 2.6

Розрахунок показників ліквідності підприємства ДП «Украерорух» за 2020 – 2022 р.р.

Коефіцієнт	Інформативне джерело	Нормативне значення	Роки			Відхилення 2020 р. від 2022 р.
			2020	2021	2022	Абс.,+, -
1	2	3	4	5	6	7
1. Поточна ліквідність (Кпл)	<u>ф. 1, р. 1195</u> ф. 1, р. 1695	1,5 – 2	510601 : 309167 = 1,65	880830 : 783478 = 1,12	282499:102509 = 2,76	+1,11
2. Швидка ліквідність (Кшл)	<u>ф. 1, р. 1195 – р. 1100 – р. 1110</u> ф. 1, р. 1695	0,5 – 1	(510601 – 30739) : 309167 = 1,55	(880830 – 41034) : 783478 = 1,07	(282499 – 23280) : 1020509 = 0,25	-1,3
3. Абсолютна ліквідності (Кал)	<u>ф. 1, р. 1160 + р. 1165</u> ф. 1, р. 1695	0,2 – 0,35	352334: 309167 = 1,14	488949: 783478 =0,62	187026: 102509 = 1,82	+0,68
4. Власні оборотні кошти (ВОК)	ф. 1, р. 1495 – ф. 1, р. 1095	> 0	3868668- 4444774= -576106	3943168- 4493984= -550816	2808947- 4205545 = -1396598	+576106
5. Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами (Квок)	<u>ф. 1, р. 1495 – р. 1095</u> ф. 1, р. 1195	> 0 збільшення	(3868668- 4444774) : 510601= -1,13	(3943168- 4493984) : 880830= -0,63	(2808947- 4205545): 282499 = 4,94	+6,07

Продовження таблиці 2.6

1	2	3	4	5	6	7
6. Коефіцієнт забезпеченості запасів і витрат власними оборотними коштами (Кзвок)	$\frac{\text{ф. 1, р. 1495} - \text{р. 1095}}{\text{ф. 1, р. 1100} + \text{р. 1110}}$	$> 0,5$	$\frac{(3868668-4444774)}{30739} = -18,7$	$\frac{(3943168-4493984)}{41034} = -13,4$	$\frac{2808947-4205545}{23280} = -60$	-41,3
7. Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів (Кман. вок)	$\frac{\text{ф. 1, р. 1165}}{\text{ф. 1, р. 1495} - \text{ф. 1, р. 1095}}$	збільшен ня	$\frac{352334}{(3868668-4444774)} = 0,09$	$\frac{488949}{(3943168-4493984)} = 0,14$	$\frac{187015}{(2808947-4205545)} = 0,13$	+0,04
8. Коефіцієнт покриття запасів (Кпокр. зап)	$\frac{\text{ф. 1, р. 1495} - \text{р. 1095} + \text{р. 1600} + \text{р. 1615}}{\text{ф. 1, р. 1100} + \text{р. 1110}}$	> 1	$\frac{(3868668-4444774+89253)}{30739} = -15,8$	$\frac{(3943168-4493984+100009)}{41034} = -11,0$	$\frac{(2808947-4205545+160978)}{23280} = -53,1$	+37,3

Таблиця 2.7

**Абсолютні показники фінансової стійкості підприємства
ДП «Украерорух»**

Показник	Джерело інформації	2020 р. у, тис. грн	2021 р. у, тис. грн	2022 р. у, тис. грн
1. Постійні пасиви (ПП)	<i>p.1495</i>	3868668	3943168	2808947
2. Активи, що важно реалізуються (<i>A_{BP}</i>)	<i>p.1095</i>	4444774	4493984	4205454
3. Власні обігові кошти (ВОК) (<i>p.1 – p.2</i>)	<i>ПП – A_{BP}</i>	3868668- 4444774= -576106	3943168- 4493984= -550816	2808947- 4205454= -1396507
4. Довгострокові зобов'язання (ДЗ)	<i>p.1595</i>	777540	648168	658588
5. Наявність постійних та довгострокових пасивів для фінансування запасів (<i>p.3 + p.4</i>)	<i>ВОК + ДЗ</i>	-576106+ 777540= 201434	-550816+ 648168= 97352	-1396507+ 658588= -737919
6. Короткострокові кредити банків (КК)	<i>p. 1600</i>	0	0	0
7. Загальна сума основних джерел фінансування запасів	<i>ВОК + ДЗ + КК</i>	201534	97352	-737919
8 Запаси (З)	<i>pp. (1100 + 1110)</i>	30739	41034	23280
9. Надлишок (нестача) власних обігових коштів (<i>p.3 – p.8</i>)	<i>ВОК – З</i>	-606845	-591850	-1419787
10. Надлишок (нестача) власних обігових коштів та довгострокових зобов'язань (<i>p.3 + p.4 – p.8</i>)	<i>ВОК + ДЗ – З</i>	170695	56318	-761199
11. Надлишок (нестача) основних джерел фінансування запасів (<i>p.3 + p.4 + p.6 – p.8</i>)	<i>ВОК + ДЗ + КК – З</i>	170695	56318	-761199

Виконані розрахунки в таблиці 2.7 свідчать, що ДП «Украерорух» віднесене до кризового рівня фінансової стійкості.

Таблиця 2.8

Класифікація фінансової стійкості підприємства ДП «Украерорух»

Коефіцієнти	Типи фінансової стійкості			
	абсолютна	нормальна	недостатня	кризова
$\Phi^c = \text{ВОК} - 3$	$\Phi^c \geq 0$	$\Phi^c \leq 0$	$\Phi^c \leq 0$	$\Phi^c \leq 0$
$\Phi^r = \text{ФК} - 3$	$\Phi^r \geq 0$	$\Phi^r \geq 0$	$\Phi^r \leq 0$	$\Phi^r \leq 0$
$\Phi^o = \text{ДФ} - 3$	$\Phi^o \geq 0$	$\Phi^o \geq 0$	$\Phi^o \geq 0$	$\Phi^o \leq 0$
$S(\Phi)$	(1; 1; 1)	(0; 1; 1)	(0; 0; 1)	(0; 0; 0)

Абсолютна фінансова стійкість характеризується тим, що всі запаси підприємства покриваються власними оборотними коштами, тобто поточна діяльність підприємства не залежить від зовнішніх кредиторів.

Нормальна фінансова стійкість відображає раціональне використання підприємством позикових коштів та забезпечує найчастіше високу дохідність поточної діяльності.

Нестійкий фінансовий стан показує, що відбувається порушення платоспроможності, але зберігається можливість відтворення рівноваги платіжних засобів і платіжних зобов'язань за рахунок поповнення джерел власних оборотних коштів, скорочення дебіторської заборгованості, прискорення оборотності запасів.

Кризовий фінансовий стан свідчить про потенційну нездатність підприємства забезпечити фінансування запасів за рахунок адекватних джерел. Вона стає причиною неприпустимого фінансового стану в поточному періоді, що може привести до втрати фінансової рівноваги в довгостроковій перспективі.

Визначення типу фінансової стійкості підприємства має бути доповнене аналізом відносних показників фінансової стійкості (табл. 2.9).

Таблиця 2.9

Алгоритм розрахунку коефіцієнтів фінансової стійкості підприємства

Показники	Формули для розрахунків	Джерело інформації, ф. № 1	Рекомендовані значення
1. Коефіцієнт автономії (Кавт.)	$\frac{\text{Власний капітал}}{\text{Капітал}}$	$\frac{\text{р. 1495}}{\text{р. 1900}}$	$\geq 0,5$, збільшення
2. Фінансова залежність (Кфз)	$\frac{\text{Капітал}}{\text{Власний капітал}}$	$\frac{\text{р. 1900}}{\text{р. 1495}}$	≤ 2 , зменшення
3. Фінансовий ризик (Кфр)	$\frac{\text{Залучений капітал}}{\text{Власний капітал}}$	$\frac{\text{р. 1900} - \text{р. 1495}}{\text{р. 1495}}$	$\leq 0,5$, критичне – 1
4. Маневреність власного капіталу (Кман. вк)	$\frac{\text{Власні оборотні кошти}}{\text{Власний капітал}}$	$\frac{\text{р. 1495} - \text{р. 1095}}{\text{р. 1495}}$	> 0 ; збільшення
5. Структура покриття довгострокових вкладень (Кстр. дв)	$\frac{\text{Довгострокові зобов'язання}}{\text{Необоротні активи}}$	$\frac{\text{р. 1595}}{\text{р. 1095}}$	–
6. Довгострокові залучення коштів (Кдзк)	$\frac{\text{Довгострокові зобов'язання}}{\text{Власний капітал} + \text{довгострокові зобов'язання}}$	$\frac{\text{р. 1595}}{\text{р. 1495} + \text{р. 1595}}$	0,4
7. Фінансова незалежність капіталізованих джерел (Кфнкд)	$\frac{\text{Власний капітал}}{\text{Власний капітал} + \text{довгострокові зобов'язання}}$	$\frac{\text{р. 1495}}{\text{р. 1495} + \text{р. 1595}}$	0,6

В таблицях 2.10 – 2.11 проведемо розрахунки коефіцієнтів фінансової стійкості підприємства ДП «Украерорух» за 2019 – 2021 р.р. відповідно.

Розраховані в таблиці 2.10 дані свідчать, що коефіцієнт автономії відхиляється від норми на 0,18, також фінансова залежність перевищує норму на 1,1, фінансовий ризик знаходиться за межами критичного значення, адже $= 2,1$, маневреність власного капіталу є від'ємним числом $- 0,4$, хоча повинне при критичному стані $= 0$.

Довгострокове залучення коштів знаходиться у межах відносної норми та становить 0,1 як і коефіцієнт фінансової незалежності

капіталізованих джерел становить 0,7 при нормі 0,6.

Таблиця 2.10

**Порядок визначення показників фінансової стійкості підприємства ДП
«Украерорух» за 2020 р.**

Показники	Формули для розрахунків	Значення показника	Рекомендовані значення
1. Коефіцієнт автономії (Кавт.)	$\frac{\text{Власний капітал}}{\text{Капітал}}$	3868668: 4955375= 0,78	≥ 0,5, збільшення
2. Фінансова залежність (Кфз)	$\frac{\text{Капітал}}{\text{Власний капітал}}$	4955375: 3868668= 1,28	≤ 2, зменшення
3. Фінансовий ризик (Кфр)	$\frac{\text{Залучений капітал}}{\text{Власний капітал}}$	(4955375- 3868668): 3868668= 0,28	≤ 0,5, критичне – 1
4. Маневреність власного капіталу (Кман. вк)	$\frac{\text{Власні оборотні кошти}}{\text{Власний капітал}}$	(3868668- 4444774): 3868668 = -0,15	> 0; збільшення
5. Структура покриття довгострокових вкладень (Кстр. дв)	$\frac{\text{Довгострокові зобов'язання}}{\text{Необоротні активи}}$	777540: 4444774 = 0,17	–
6. Довгострокове залучення коштів (Кдзк)	$\frac{\text{Довгострокові зобов'язання}}{\text{Власний капітал} + \text{довгострокові зобов'язання}}$	777540: (3868668+ 777540) =0,17	0,4
7. Фінансова незалежність капіталізованих джерел (Кфнкд)	$\frac{\text{Власний капітал}}{\text{Власний капітал} + \text{довгострокові зобов'язання}}$	3868668: (3868668+ 777540) = 0,83	0,6

Таблиця 2.11

**Порядок визначення показників фінансової стійкості підприємства ДП
«Украерорух» за 2021 р.**

Показники	Формули для розрахунків	Значення показника	Рекомендовані значення
1. Коефіцієнт автономії (Кавт.)	$\frac{\text{Власний капітал}}{\text{Капітал}}$	$\frac{3943168}{5374814} = 0,73$	$\geq 0,5$, збільшення
2. Фінансова залежність (Кфз)	$\frac{\text{Капітал}}{\text{Власний капітал}}$	$\frac{5374814}{3943168} = 1,36$	≤ 2 , зменшення
3. Фінансовий ризик (Кфр)	$\frac{\text{Залучений капітал}}{\text{Власний капітал}}$	$\frac{(5374814 - 3943168)}{3943168} = 0,36$	$\leq 0,5$, критичне – 1
4. Маневреність власного капіталу (Кман. вк)	$\frac{\text{Власні оборотні кошти}}{\text{Власний капітал}}$	$\frac{(3943168 - 4493984)}{3943168} = -1,04$	> 0 ; збільшення
5. Структура покриття довгострокових вкладень (Кстр. дв)	$\frac{\text{Довгострокові зобов'язання}}{\text{Необоротні активи}}$	$\frac{648168}{4493984} = 0,14$	–
6. Довгострокове залучення коштів (Кдзк)	$\frac{\text{Довгострокові зобов'язання}}{\text{Власний капітал} + \text{довгострокові зобов'язання}}$	$\frac{648168}{(3943168 + 648168)} = 0,14$	0,4
7. Фінансова незалежність капіталізованих джерел (Кфнкд)	$\frac{\text{Власний капітал}}{\text{Власний капітал} + \text{довгострокові зобов'язання}}$	$\frac{3943168}{(3943168 + 648168)} = 0,86$	0,6

Необхідно зазначити, що коефіцієнт автономії відхиляється від норми на 0,24, також фінансова залежність перевищує норму на 1,84, фінансовий ризик знаходиться за межами критичного значення, адже $= 2,84$, маневреність власного капіталу є від'ємним числом $- 0,4$, хоча повинне при критичному стані $= 0$. Довгострокове залучення коштів знаходиться у межах не критичного відхилення та становить 0,2 як і фінансова незалежність капіталізованих джерел становить 0,8 при нормі 0,6.

Таблиця 2.12

**Порядок визначення показників фінансової стійкості підприємства ДП
«Украерорух» за 2022 р.**

Показники	Формули для розрахунків	Значення показника	Рекомендовані значення
1. Коефіцієнт автономії (Кавт.)	$\frac{\text{Власний капітал}}{\text{Капітал}}$	2808947: 4488044 = 0,62	≥ 0,5, збільшення
2. Фінансова залежність (Кфз)	$\frac{\text{Капітал}}{\text{Власний капітал}}$	4488044: 2808947 = 1,60	≤ 2, зменшення
3. Фінансовий ризик (Кфр)	$\frac{\text{Залучений капітал}}{\text{Власний капітал}}$	(4488044- 2808947): 2808947 = 0,60	≤ 0,5, критичне – 1
4. Маневреність власного капіталу (Кман. вк)	$\frac{\text{Власні оборотні кошти}}{\text{Власний капітал}}$	(2808947- 4205545): 2808947 = -0,49	> 0; збільшення
5. Структура покриття довгострокових вкладень (Кстр. дв)	$\frac{\text{Довгострокові зобов'язання}}{\text{Необоротні активи}}$	658588: 4205545 = 0,16	–
6. Довгострокове залучення коштів (Кдзк)	$\frac{\text{Довгострокові зобов'язання}}{\text{Власний капітал} + \text{довгострокові зобов'язання}}$	658588: (2808947+ 658588) = 0,19	0,4
7. Фінансова незалежність капіталізованих джерел (Кфнкд)	$\frac{\text{Власний капітал}}{\text{Власний капітал} + \text{довгострокові зобов'язання}}$	2808947: (2808947+ 658588) = 0,81	0,6

Розраховані показники коефіцієнтів фінансової стійкості підприємства ДП «Украерорух» за три роки свідчать про критичний фінансово – економічний стан досліджуваного підприємства, але на основі розрахунків в табл. 2.13 можна зазначити, що показники мають позитивну тенденцію у сторону покращення.

2.3.3 Аналіз ділової активності підприємства ДП «Украерорух»

Проведемо аналіз ділової активності підприємства ДП «Украерорух» для можливості подальшого планування фінансово- економічних показників діяльності ДП «Украерорух» .

В таблиці 2.13 проведемо оцінку оборотності економічних та фінансових ресурсів підприємства ДП «Украерорух» у 2019 – 2021 р.р.

2021 рік

1. $K_A = (2783106 \cdot 2) : (4955375 + 5374814) = 5566212 : 10330189 = 0,54$
2. $K_{OF} = (2783106 \cdot 2) : (963736 + 1225489 + 3156565 + 2888155) = 5566212 : 8233945 = 0,68$
3. $K_{OA} = (2783106 \cdot 2) : (510601 + 880830) = 5566212 : 1391431 = 4,00$
4. $K_3 = (2783106 \cdot 2) : (30739 + 41034) = 5566212 : 71773 = 77,6$
5. $K_{ГП} -$
6. $K_{ДВ} = (2783106 \cdot 2) : (25306 + 256455 + 16036 + 17343 + 39826 + 35235 + 34069 + 34067 + 36600 + 31123) = 5566212 : 526060 = 10,6$
7. $K_{BK} = (2783106 \cdot 2) : (3868668 + 3943168) = 5566212 : 7811836 = 0,71$
8. $K_{K3} = (2783106 \cdot 2) : (22056 + 432531 + 89253 + 100009 + 11910 + 20872 + 11096 + 14099 + 50247 + 61550 + 2763 + 1922) = 5566212 : 818308 = 6,80$

2022 рік

1. $K_A = (428425 \cdot 2) : (5374814 + 4488044) = 856850 : 9862858 = 0,09$

$$2. \quad K_{OF} =$$

$$(428425 \cdot 2) : (1225489 + 1193255 + 2888155 + 2569114) = 856850 : 7876013 = 0,11$$

$$3. \quad K_{OA} = (428425 \cdot 2) : (880830 + 282499) = 856850 : 1163329 = 0,74$$

$$4. \quad K_3 = (428425 \cdot 2) : (41034 + 23280) = 856850 : 64314 = 13,3$$

$$5. \quad K_{\Gamma\Pi} -$$

$$6. \quad K_{ДЗ} = (428425 \cdot 2) :$$

$$(256455 + 2 + 17343 + 6618 + 35235 + 36944 + 34067 + 34067 + 31123 + 23719) =$$

$$856850 : 475573 = 0,80$$

$$7. \quad K_{BK} = (428425 \cdot 2) : (3943168 + 2808947) = 856850 : 6752115 = 0,13$$

$$8. \quad K_{K3} = (428425 \cdot 2) :$$

$$(432531 + 573441 + 100009 + 160978 + 20872 + 102 + 14099 + 642 + 61550 + 2735 + 1922 +$$

$$2405) = 856850 : 1371286 = 0,62$$

У табл. 2.14 представлено періоди оборотності фінансових ресурсів підприємства.

Аналогічно до інших груп показників показники, які характеризують періоди оборотності економічних та фінансових ресурсів підприємства мають негативну тенденцію, адже всі вони повинні мати тенденцію до зменшення. Але результати проведеного аналізу показують зворотню ситуацію, де спостерігається катастрофічне зростання даних показників що свідчить про збільшення терміну оборотності. Всі групи вище розрахованих показників мають негативну тенденцію та не відповідають нормативним значенням.

Таблиця 2.13

Динаміка оборотності економічних та фінансових ресурсів підприємства ДП «Укрерорух» у 2021 – 2022 р.р.

Показник	Умовне позначення	Джерело інформації	Напрямок позитивних змін	2021 рік	2022 рік	Тенденція та її ознаки
1. Оборотність активів	K_A	$\frac{\phi.2 \text{ p.}2000*2}{\phi.1 \text{ p.}(1300_{\Pi} + 1300_{\text{К}})}$	> 0, збільшення	0,54	0,09	Зменшення, негативна
2. Оборотність основних фондів	K_{OF}	$\frac{\phi.2 \text{ p.}2000*2}{\phi.1 \text{ p.}(1005_{\Pi} + 1010_{\Pi} + 1005_{\text{К}} + 1010_{\text{К}})}$	> 0, збільшення	0,68	0,11	Зменшення, негативна
3. Оборотність оборотних активів	K_{OA}	$\frac{\phi.2 \text{ p.}2000*2}{\phi.1 \text{ p.}(1195_{\Pi} + 1195_{\text{К}})}$	> 0, збільшення	4,00	0,74	Зменшення, негативна
4. Оборотність запасів	K_3	$\frac{\phi.2 \text{ p.}2000*2}{\phi.1 \text{ p.}(1100_{\Pi} + 1110_{\Pi} + 1100_{\text{К}} + 1110_{\text{К}})}$	> 0, збільшення	77,6	13,3	Зменшення, негативна
5. Оборотність готової продукції	$K_{ГП}$	$\frac{\phi.2 \text{ p.}2000*2}{\phi.1 \text{ p.}(1103_{\Pi} + 1103_{\text{К}})}$	> 0, збільшення	-	-	-
6. Оборотність дебіторської заборгованості	$K_{ДЗ}$	$\frac{\phi.2 \text{ p.}2000*2}{\phi.1 \text{ p.}(1125_{\Pi} + \dots + 1155_{\Pi} + 1125_{\text{К}} + \dots + 1155_{\text{К}})}$	> 0, збільшення	10,6	0,80	Зменшення, негативна
7. Оборотність власного капіталу	$K_{ВК}$	$\frac{\phi.2 \text{ p.}2000*2}{\phi.1 \text{ p.}(1495_{\Pi} + 1495_{\text{К}})}$	> 0, збільшення	0,71	0,13	Зменшення, негативна
8. Оборотність кредиторської заборгованості	$K_{КЗ}$	$\frac{\phi.2 \text{ p.}2000*2}{\phi.1 \text{ p.}(1610_{\Pi} + \dots + 1650_{\Pi} + 1610_{\text{К}} + \dots + 1650_{\text{К}})}$	> 0, зменшення	6,80	0,62	Зменшення, позитивна

Таблиця 2.14

**Терміни оборотності економічних та фінансових ресурсів підприємства
ДП «Украерорух2 у 2021 – 2022 роках**

Показник	Розрахунок	Напрямок позитивних змін	2021 рік, дні	2022 рік, дні	Тенденція та її ознаки
1	2	3	5	6	7
1. Оборотність активів	$\frac{360}{K_A}$	> 0, зменшення	666,6	4000	Збільшення, негативна
2. Оборотність основних фондів	$\frac{360}{K_{OF}}$	> 0, зменшення	529	3273	Збільшення, негативна
3. Тривалість оборотності оборотних активів	$\frac{360}{K_{OA}}$	> 0, зменшення	90	487	Збільшення, негативна
4. Тривалість оборотності запасів	$\frac{360}{K_3}$	> 0, зменшення	4,6	27,1	Збільшення, негативна
5. Тривалість оборотності готової продукції	$\frac{360}{K_{ГП}}$	> 0, зменшення	-	-	-
6. Тривалість оборотності дебіторської заборгованості	$\frac{360}{K_{ДЗ}}$	> 0, зменшення	33,9	450	Збільшення, негативна
7. Тривалість оборотності власного капіталу	$\frac{360}{K_{ВК}}$	> 0, зменшення	507	2769	Збільшення, негативна
8. Тривалість обороту кредиторської заборгованості	$\frac{360}{K_{КЗ}}$	> 0, збільшення	52,9	580,6	Збільшення, позитивна

якщо звітний період рік – 360 днів, півріччя – 180 днів, квартал – 90.

2.3.4 Дослідження показників рентабельності підприємства ДП «Украерорух»

Проведемо аналітичне дослідження рентабельності підприємства ДП «Украерорух» для можливості подальшого планування фінансово – економічних показників діяльності підприємства. Інформаційним

забезпеченням аналізу рентабельності підприємства є форма № 1 «Баланс» та форма № 2 «Звіт про фінансові результати».

Таблиця 2.15

**Динаміка рентабельності підприємства ДП «Украерорух» у
2021 – 2022 р.р.**

Показник	Джерело інформації	2021 р.	2022 р.	Відхил. 2022 р. від 2021р.
1. Рентабельність майна (капіталу)	$\frac{\phi.2 \text{ p.}2350(2355) \cdot 2}{\phi.1 \text{ p.}(1900_{\text{П}} + 1900_{\text{К}})}$	0,01	0,23	+0,22
2. Рентабельність власного капіталу	$\frac{\phi.2 \text{ p.}2350(2355) \cdot 2}{\phi.1 \text{ p.}(1495_{\text{П}} + 1495_{\text{К}})}$	0,02	0,34	+0,32
3. Рентабельність продаж	$\frac{\phi.2 \text{ p.}2090(2095)}{\phi.2 \text{ p.}2000}$	0,18	1,28	+1,1
4. Коефіцієнт валової рентабельності основної діяльності	$\frac{\phi.2 \text{ p.}2090(2095)}{\phi.2 \text{ p.}2050}$	0,21	0,43	+0,22
5. Рентабельність операційної діяльності	$\frac{\phi.2 \text{ p.}2190(2195)}{\phi.2 \text{ p.}(2050 + 2180)}$	0,004	0,50	+0,49
6. Чиста рентабельність реалізованої продукції	$\frac{\phi.2 \text{ p.}2350(2355)}{\phi.2 \text{ p.}2000}$	0,03	2,64	+2,61
7. Рентабельність необоротних активів	$\frac{\phi.2 \text{ p.}2350(2355) \cdot 2}{\phi.1 \text{ p.}(1095_{\text{П}} + 1095_{\text{К}})}$	0,008	0,13	+0,12
8. Рентабельність оборотних активів	$\frac{\phi.2 \text{ p.}2350(2355) \cdot 2}{\phi.1 \text{ p.}(1195_{\text{П}} + 1195_{\text{К}})}$	0,05	0,97	+0,92

1. Рентабельність майна (капіталу)

$$2021 = (75510 \cdot 2) : (4955375 + 5374814) = 151020 : 10330189 = 0,01$$

$$2022 = (1133537 \cdot 2) : (5374814 + 4488044) = 2267074 : 9862858 = 0,23$$

Отже рентабельність майна (капіталу) вказує на розмір прибутку, який буде отримувати підприємство з кожної гривні, вкладеної в його активи

Наші розрахунки показують про зростання прибуток отримує підприємство з кожної гривні на 0,013.

2. Рентабельність власного капіталу

$$2021 = (75510 \cdot 2) : (3868668 + 3943168) = 151020 : 7811836 = 0,02$$

$$2022 = (1133537 \cdot 2) : (3943168 + 2808947) = 2267074 : 6752115 = 0,34$$

Рентабельність власного капіталу показує, на розмір прибутку, який буде приносити кожна інвестована власниками грошова одиниця – також бачимо зростання на 0,07.

3. Рентабельність продаж

$$2021 = 488225 : 2783106 = 0,18$$

$$2022 = 549857 : 428425 = 1,28$$

Рентабельність продаж дає змогу визначити, скільки валового прибутку надходить на підприємство з 1 грн чистого доходу, та відображає ефективність виробничої діяльності підприємства, а також ефективність політики ціноутворення. На даному підприємстві він не змінний протягом 3 років.

4. Валова рентабельність основної діяльності

$$2021 = 488225 : 2294881 = 0,21$$

$$2022 = 549857 : 1278282 = 0,43$$

Валова рентабельність основної діяльності дає змогу визначити, скільки копійок валового прибутку формує 1 грн витрат виробничої собівартості – майже незмінний.

5. Рентабельність операційної діяльності

$$2021 = 10464 : (2294881 + 506104) = 10464 : 2800985 = 0,004$$

$$2022 = 848208 : (1278282 + 410795) = 848208 : 1689077 = 0,50$$

Рентабельність операційної діяльності говорить про ефективність операційних витрат, якій безпосередньо приймають участь у виготовленні та реалізації продукції, показник знижується, що свідчить про зниження ефективності.

6. Чиста рентабельність реалізованої продукції

$$2021 = 75510 : 2783106 = 0,03$$

$$2022 = 1133537 : 428425 = 2,64$$

Чиста рентабельність реалізованої продукції відображає співвідношення суми чистого прибутку до суми виручки від реалізації продукції підприємства – майже не змінний протягом трьох років.

7. Рентабельність необоротних активів

$$2021 = 75510 : (4444774+4493984) = 75510 : 8938758 = 0,008$$

$$2022 = 1133537 : (4493984+4205545) = 1133537 : 8699529 = 0,13$$

8. Рентабельність оборотних активів

$$2021 = 75510 : (510601+880830) = 75510 : 1391431 = 0,05$$

$$2022 = 1133537 : (880830+282499) = 1133537 : 1163329 = 0,97$$

Аналіз показників в табл. 2.15 свідчить, що показники рентабельності підприємства ДП «Украерорух» у 2021 – 2022 р.р. також мають негативну тенденцію.

Рентабельність майна (капіталу) зріс в 2021 р. порівняно з 2019 р. на 0,013, рентабельність власного капіталу та рентабельність продаж за аналізований період змін не зазнали, валова рентабельність основної діяльності скоротилася на 0,01, рентабельність операційної діяльності скоротилася на 1,33, а чиста рентабельність реалізованої продукції, рентабельність необоротних активів та рентабельність оборотних активів в 2021 р. скоротилися на 0,03, 0,04 та 0,05 відповідно.

Два останні коефіцієнти вказують на те, на скільки ефективно відбулося їх використання. За розрахунками вони зменшуються, що свідчить про зниження рівня їх ефективності.

Розділ III. Основні шляхи удосконалення процесу організації та забезпечення фінансової безпеки на підприємстві ДП «Украерорух»

3.1 Основні напрямки підвищення рівня фінансової безпеки підприємства в сучасних умовах

Термін «фінансова безпека компанії» кожен розуміє по-своєму. Насправді за ним ховаються конкретні показники. Усього їх три [26].

1. Фінансова незалежність.

Фінансова незалежність – це показник, який відображає те, наскільки бізнес залежить від зовнішніх джерел фінансування. Тут йдеться передусім про кредиторську заборгованість:

- кредиторська заборгованість перед постачальниками;
- перед клієнтами;
- перед працівниками;
- перед позичальниками.

Якщо підприємство має кредити, потрібно задуматися про фінансову незалежність. Власні кошти підприємства та позикові повинні співвідноситися у пропорції 50 на 50.

власний капітал = позиковий капітал

Так підприємство вважається фінансово незалежним. Ризики виникають, коли пропорція зміщується у бік позикових коштів.

2. Фінансова стійкість.

Фінансова стійкість показує з допомогою яких джерел забезпечуються активи підприємства. Серед джерел можуть бути гроші, дебіторка, запаси на складі та кошти підприємства.

Стійкими джерелами вважаються власні гроші підприємства та довгострокові кредити – це кредити з терміном погашення понад 12 місяців.

Короткострокові позики, які потрібно погасити протягом року, не належать до стійких джерел.

Стійких джерел має бути більше, ніж нестійких. Якщо у підприємства

багато короткострокових позик, їх потрібно позбутися: погасити або реструктурувати.

3. Швидка ліквідність.

Швидка ліквідність показує, чи вистачить підприємству своїх грошей та дебіторки, щоби закрити борги.

$$\text{кредиторка} \leq \text{дебіторка} + \text{гроші}$$

Велике значення під час аналізу фінансової стійкості підприємства набуває процес формування управлінських звітів.

Управлінська звітність – це те, що допоможе бізнесу вижити у кризу.

У балансовому звіті звертають увагу на співвідношення власних та залучених фінансових ресурсів. Необхідно прагнути до того, щоб власних грошових коштів було більше. Позитивною вважається тенденція, якщо, якщо співвідношення грошей та дебіторської заборгованості до позикового капіталу 1 до 1.

У звіті про рух грошей необхідно слідкувати за динамікою надходжень та виплат. Позитивною вважається тенденція, якщо надходжень буде більше. Необхідно сформувати резервні фонди та стежити за залишками.

У звіті про прибутки та збитки необхідно слідкувати за рентабельністю по чистому прибутку. Рентабельність має зростати навіть якщо виручка знижується – це говорить про те, що бізнес працює ефективно. Отже, підприємство реагує на зміни, оптимізує витрати.

Основним принципом ефективного управління грошовими потоками є: випускати гроші в компанію, але максимально не випускати.

Що конкретно можна зробити, щоб зберегти грошовий потік:

- провести аналіз своїх поточних та планових контрактів та спрогнозувати надходження, щоб розуміти на яку масу грошей може розраховувати підприємство;
- зібрати всі свої планові платежі: з кредиторки та закупівель;
- побудувати платіжний календар, щоб бачити всі зміни;
- встановити домовленість з клієнтами: брати більше передоплату,

знизити відстрочення платежів;

- встановити домовленість про знижку на оренду приміщення;
- вести строгу роботу з дебіторською заборгованістю: жорстко відстежувати терміни погашення, підписання додаткових угод про санкції у разі прострочення платежу;
- намагатися не виводити гроші з бізнесу [14].

Криза відкриває багато нових ніш. Можливо у підприємства з'явиться можливість швидко запустити новий напрямок та почати на ньому заробляти. Важливо звертати увагу на ефективність поточних напрямків. Швидше за все, варто вибрати ті, на яких потрібно зосередитись, а іншим знизити пріоритет.

Також ефективним засобом зміцнення фінансової стабільності підприємства є побудова фінансової моделі діяльності. В такому випадку керівництво підприємства матиме інформацію щодо того, які важелі можна використовувати, щоб бізнес почав працювати ефективніше.

Оптимізація частини витрат також стане елементом стабілізації фінансового стану підприємства та зміцнення в цілому його фінансової безпеки. Рациональним є оптимізація тих витрати, без яких підприємство зможе продовжити нормально функціонувати. Наприклад, відмовитися від офісу та заощадити певну кількість грошових коштів на цьому.

Менеджерам підвищити % за перевиконання плану та нараховувати його лише за умови повністю закритої дебіторської заборгованості.

Пошук нових постачальників, проведення переговорів із поточними, пошук нової сировини, уникати збільшення кредитного навантаження, якщо є така можливість – також стануть основними шляхами зміцнення фінансової безпеки підприємства.

Держава постійно пропонує якісь пільги та інструменти підтримки – керівництву підприємства необхідно регулярно відстежувати їх, можливо, вони можуть також стати корисними на шляху зміцнення фінансової безпеки [22].

3.2 Залучення інвестиційних ресурсів для покращення управлінської діяльності та посилення рівня фінансової безпеки ДП «Украерорух»

ДП «Украерорух» в 2024 році планує залучити інвестиційні ресурси (на даний час ведеться пошук іноземних інвесторів), для організації та налагодження додаткового навчання для українських диспетчерів, координації між провайдерами аеронавігаційного обслуговування на операційному рівні, що дасть можливість розширити спектр виробничої та обслуговуючої діяльності аналізованого підприємства та підвищити рівень його фінансової безпеки.

Для того, що знайти потенційних інвесторів для реалізації вказаної інноваційної стратегії необхідно розрахувати доцільність інвестування у альтернативні проекти розвитку ДП «Украерорух».

Таблиця 3.1

Планування надходження фінансових ресурсів для розширення спектру виробничої та обслуговуючої діяльності ДП «Украерорух»

Проекти (надходження за роками), тис. грн.	Рік		
	2024	2025	2026
Інноваційний проект А	- 4000	2400	2765
Інноваційний проект Б	- 2000	1200	1500

Ставка дисконту 15%.

Таблиця 3.2

Ефективність інвестування для інноваційного проекту А

(тис. грн.)

Рік	Індекс року	Надходження	Витрати	Чисті вигоди (3)-(4)	Коефіцієнт дисконтування при $r=15\%$	Дисконтовані чисті вигоди (5)*(6)
1	2	3	4	5	6	7
2024	0	0	4000	-4000	1,000	-4 000
2025	1	2400	0	2400	0,870	2 086,96
2026	2	2765	0	2765	0,756	2 090,74
Σ		5165	4000	1165	-	177,69

Таблиця 3.3

Ефективність інвестування для інноваційного проекту Б

(тис. грн.)

Рік	Індекс року	Надходження	Витрати	Чисті вигоди (3)-(4)	Коефіцієнт дисконтування при $r=15\%$	Дисконтовані чисті вигоди (5)*(6)
1	2	3	4	5	6	7
2024	0	0	2000	-2000	1,000	- 2 000,00
2025	1	1200	0	1200	0,870	1 043,48
2026	2	1500	0	1500	0,756	1 134,22
Σ		2700	2000	700	-	177,69

1) *ARR — середня ставка доходу*

Для знаходження показника ARR необхідно знайти середнє арифметичне по колонці «3» та поділити отримане значення на половину початкових інвестицій, тобто половину початкових витрат (колонка «4»).

$$\text{Інноваційний проект} = (\sum CF_t \div n) \div (I_0 \div 2)$$

$$\text{Інноваційний проект А} = [(2400+2765) \div 2] \div (4000 \div 2) = 2582,5 \div 2000 = 1,29$$

$$\text{Інноваційний проект Б} = [(1200+1500) \div 2] \div (2000 \div 2) = 1350 \div 1000 = 1.35$$

За значенням цього показника кращим є проект Б, яким забезпечується 0,35 грн. віддачі на кожну 1 грн., вкладену в проект. Проект А забезпечує віддачу на 0,06 грн. менше.

2) *PP - звичайний (простий) період окупності.*

Розрахунок даного показника здійснюється за даними колонки «5». У даній колонці для кожного наступного періоду проекту надходження (вигоди) будуть кумулятивними або іншими словами, відображатимуться накопичувальним підсумком, тобто дорівнюватимуть сумі вигід попередніх періодів та вигід даного періоду проекту відповідно для кожного з відображених періодів.

Як видно з даних колонки 5.1, початкові витрати проекту А окупуються на 3-му році загального життєвого циклу проекту, або за

рахунок надходжень 2-го року експлуатації об'єкту проекту. Таким чином термін окупності проекту становить 1 рік і певна кількість відповідних періодів другого року.

Таблиця 3.4

Розрахунок показнику «Чисті вигоди» для проекту А, тис. грн.

Рік	Індекс року	Чисті вигоди (3)-(4)	Чисті вигоди, наростаючим підсумком
1	2	5	5.1
2024	0	-4000	-4000
2025	1	2400	-4000 + 2400 = -1600
2026	2	2765	-1600 + 2765 = 1165
Σ		1165	

Для точного розрахунку знайдемо частку залишку неокуплених інвестицій у загальному обсязі вигод періоду, в якому вони окупляться, тобто частку 1600 тис. грн. в 2765 тис. грн. Дане значення дасть відповідь скільки в середньому періодів року потрібно для окупності відповідних початкових витрат. Важливим тут є те, що окуповуватися початкові витрати можуть тільки за рахунок надходжень, отже протягом періоду отримання таких надходжень. Таким чином, якщо значення РР даного проекту буде більш як 2 роки, то це буде невірним, оскільки у 1-й рік життєвого циклу (у 0-й рік проекту за індексом року) надходжень немає.

Таким чином для проекту А період окупності буде дорівнювати: 1,58 років. Залишилося тільки визначити точну кількість періодів окупності цього проекту. Для цього доцільно перевести отримане значення у відповідну періодичність, маючи на увазі, що 1 рік вміщує 12 місяців, 52 тижні, 365 (366 у високосний рік) днів тощо.

Отже **РР проекту А** = 19 місяців; 82,2 тижнів; 577 днів.

Аналогічно здійснюється формування таблиці та проводяться розрахунки за другим проектом – проектом Б.

РР проекту Б = 18,4 місяців; 80 тижнів; 558 днів.

За значенням даного показника кращим є проект Б, хоча окупність його не набагато менше *PP* проекту А.

3) *PI - індекс прибутковості*

Для визначення даного показника потрібно суму дисконтованих надходжень поділити на суму початкових інвестицій. Тобто всі розрахунку будуть проводитися за даними колонки «7» табл. 3.2. та табл. 3.3.

$$\text{Для проекту А } PI = \frac{2086,96+2090,74}{4000} = 1,04$$

$$\text{Для проекту Б } PI = \frac{1043,48+1134,22}{2000} = 1,09$$

За значеннями цього показника теж кращим є проект Б, оскільки на кожну вкладену 1 грн. інвестицій чиста дисконтована віддача становить 0,09 грн., що на 0,05 грн. більше ніж за проектом А.

4) *DPP- дисконтований період окупності проекту*

Таблиця 3.5

Дисконтовані чисті вигоди для проекту А , тис. грн

Рік	Індекс року	Дисконтовані чисті вигоди (5)*(6)	Дисконтовані чисті вигоди, наростаючим підсумком
1	2	7	7.1
2024	0	-4000	-4000
2025	1	2086,96	-4000+ 2086,96 = -1913,04
2026	2	2090,74	-1913,04 + 2090,74 = 177,7
		177,69	

Як видно з даних колонки 7.1. початкові витрати проекту А теж окупуються на 3-му році загального життєвого циклу проекту, або за рахунок дисконтованих чистих вигід 2-го року експлуатації об'єкту проекту. Таким чином дисконтований період окупності проекту становить 1 рік і певна частка тривалості другого року. Для точного розрахунку знайдемо цю частку залишку неокуплених інвестицій у загальному обсязі дисконтованих чистих вигод періоду, в якому вони окупляться, тобто частку 1913,04 тис. грн. в 2090,74 тис. грн. Таким чином для проекту А дисконтований період

окупності буде дорівнювати: 1,92 років, тобто 23 місяці або 99,8 тижнів. Як бачимо для проекту А значення $DPP > PP$. Це не дивно, адже до розрахунку взяті теперішні

вартості майбутніх вигод, отримані від реалізації проекту.

Аналогічно здійснюються розрахунки за другим проектом – проектом Б.

DPP проекту Б = 1,84 років, 22 місяці; 95,7 тижнів.

За значенням даного показника кращим є проект Б, хоча окупність його не набагато менше DPP проекту А.

5) *NPV- чиста теперішня вартість проекту*

Якщо повернутися до розрахунків, наведених у базових таблицях 3.2 та 3.3, то побачимо, що NPV є нічим іншим як сумою по колонці «7». Така логіка абсолютно вірна, оскільки спрощено NPV - це різниця між загальним обсягом дисконтованих чистих вигод за весь період експлуатації об'єкту проекту та початковими інвестиціями у проект.

Отже NPV проекту А = NPV проекту Б = 177,69 грн.

Як бачимо за значенням даного показника інвестор отримає однакову за обсягом чисту дисконтовану віддачу від реалізації обох проектів.

б) *IRR - внутрішня норма прибутку*

Оскільки для розрахунку IRR необхідно здійснювати підбір ставок дисконту методом поетапної ітерації, для полегшення процедури визначення показника IRR на практиці скористаємося формулою:

$$IRR = r_1 + \frac{NPV_1 \cdot (r_2 - r_1)}{NPV_1 - NPV_2} \quad (3.3)$$

де r_1 - ставка дисконту, за якої $NPV > 0$;

r_2 - ставка дисконту, за якої $NPV < 0$;

NPV_1 - таке значення $NPV > 0$;

NPV_2 - таке значення $NPV < 0$.

Слід зауважити, що для порівняння проектів за цим методом при використанні зазначеної формули, для всіх проектів повинен бути обраний

єдиний інтервал (тобто однакові r_1 , та r_2). В іншому випадку похибка розрахунку буде значною для проектів.

Проведемо кінцеві розрахунки ефективності інвестування для розробки

та реалізації інноваційної програми удосконалення організаційно – виробничої діяльності ДП «Украерорух» (табл. 3.5 та табл. 3.6).

Таблиця 3.5

Ефективність інвестування для інноваційного проекту А, тис. грн.

Індекс року	Чисті вигоди (3)-(4)	Коефіцієнт дисконтування при $r=15\%$	Дисконтовані чисті вигоди (5)*(6)	Коефіцієнт дисконтування при $r=100\%$	Дисконтовані чисті вигоди (5)*(8)
2	5	6	7	8	9
0	-4000	1,000	-4 000	1,00	-4000
1	2400	0,870	2 086,96	0,50	1200
2	2765	0,756	2 090,74	0,25	691,25
Σ		-	177,69		-2108,75

Таблиця 3.6

Ефективність інвестування для інноваційного проекту Б, тис. грн.

Індекс року	Чисті вигоди (3)-(4)	Коефіцієнт дисконтування при $r=15\%$	Дисконтовані чисті вигоди (5)*(6)	Коефіцієнт дисконтування при $r=100\%$	Дисконтовані чисті вигоди (5)*(8)
2	5	6	7	8	9
0	-4000	1,000	-4 000	1,00	-4000
1	2400	0,870	2 086,96	0,50	1200
2	2765	0,756	2 090,74	0,25	691,25
Σ		-	177,69		-2108,75

Для проекту А:

$$IRR = r_1 + \frac{NPV_1 \cdot (r_2 - r_1)}{NPV_1 - NPV_2} = 15 + \frac{177,69 \times (100 - 15)}{177,69 - (-2108,75)} = 21,6\%$$

Для проекту Б:

$$IRR = r_1 + \frac{NPV_1 \cdot (r_2 - r_1)}{NPV_1 - NPV_2} = 15 + \frac{177,69 \times (100 - 15)}{177,69 - (-1025)} = 27,6\%$$

За даного розрахунку обидва проекти інвестування у покращення виробничої та управлінської діяльності ДП «Украерорух» є абсолютно вигідними та прибутковими, що в свою чергу призведе до зміцнення фінансового станку підприємства в цілому. Хоча розрахунки підтверджують, що інвестиційний проект А є більш економічно вигідним та ефективним для підсилення фінансової безпеки ДП «Украерорух».

3.3 Основні напрямки мінімізації фінансових ризиків як засіб забезпечення фінансової стабільності підприємства

Фінансова діяльність підприємств та компаній у всіх її формах пов'язана з численними фінансовими ризиками.

Фінансові ризики являють собою ймовірність настання такої події, коли підприємство може втратити певну кількість фінансових ресурсів.

Зростання впливу фінансових ризиків на результати господарської діяльності організації спричинено нестабільністю довкілля та низкою інших чинників. Правильна оцінка ризику дозволяє об'єктивно представляти обсяг можливих збитків, намітити шляхи до їх запобігання, зменшення або відшкодування, домогтися відчутного успіху в конкретній ситуації при допустимому рівні ризику.

Виникнення фінансового ризику можливе у сфері господарських та комерційних взаємин організації з банками, фінансово-кредитними інститутами та іншими суб'єктами господарювання. При оцінці фінансового ризику стає необхідним враховувати специфічні чинники, що впливають його величину: неплатоспроможність контрагентів, зміна валютних курсів, курсів цінних паперів, можливі обмеження операцій на валютному ринку, непередбачені вилучення фінансових ресурсів для здійснення підприємницької діяльності.

Оцінка ризику втрати платоспроможності починається з аналізу ліквідності балансу, що полягає у порівнянні коштів за активом, згрупованих за рівнем їх ліквідності та розташованих у порядку зменшення ліквідності, з

зобов'язаннями за пасивом, згрупованими за строками їх погашення та розміщених у порядку зростання строків погашення.

Оцінка фінансової стійкості починається з перевірки забезпеченості запасів та витрат джерелами формування. Таким чином, фінансова стійкість підприємства визначає, перш за все, співвідношення вартості матеріальних оборотних активів та величини власних та позикових джерел їх формування. Також для оцінки рівня ризику фінансової стійкості зазвичай застосовується низку фінансових коефіцієнтів.

У всіх видах комерційної діяльності використання фінансових ресурсів тягне за собою ризик їх повної чи часткової втрати, і навіть ризик недоотримання очікуваного прибутку. У сучасних умовах одним із надійних інструментів, які дозволяють організаціям підтримувати стійке фінансове становище, впевнено розвиватися та планувати розширення свого бізнесу є страхування фінансових ризиків [31].

У роботі з фінансовими ризиками більше уваги приділяється внутрішнім інструментам їх ліквідації. Вони виглядають як особлива структура заходів щодо зменшення негативних наслідків. Ці заходи обираються та проводяться всередині підприємства. Внутрішні заходи щодо ліквідації спрямовані на всі типи можливих фінансових ризиків компанії. Ліквідаційні механізми починають працювати після закінчення шляхів зменшення ризиків. Способи зниження та нейтралізації ризиків такі [35]:

1. Запас фінансових капіталів.
2. Страхування ризиків.
3. Хеджування, тобто зменшення цінових ризиків Цей термін означає ряд дій, націлених на фіксацію цін на конкретному рівні. Хеджування використовує біржові та позабіржові механізми.

4. Обмеження величини фінансових операцій, зокрема за допомогою використання рейтингів кредитоспроможності.

5. Диверсифікація як метод розподілу ресурсів між різними інструментами з різним ступенем ризику.

Розглянемо саме страхування, як один з ефективних способів зниження фінансових ризиків та підвищення рівня фінансової безпеки підприємства.

Страхування фінансових ризиків є захист підприємства страховими організаціями у разі настання страхового випадку. Прийнято виділяти внутрішнє та зовнішнє страхування фінансових ризиків.

Зовнішнє страхування передбачає уникнення ризиків підприємства, шляхом передачі ризику страховій організації.

Воно здійснюється у двох формах: обов'язковій та добровільній формі. Внутрішнє страхування носить назву самострахування, суть якого полягає в тому, що підприємець шукає додаткову матеріальну вигоду і воліє самостійно застрахуватися, тим самим, знижуючи витрати капіталу. Даний вид страхування є децентралізованим резервним фондом, який створюється як у натуральній, так і грошовій формі [8]. Варто зазначити, що в країнах з високою розвиненою економікою, страхування фінансових ризиків є головною заміною банківських гарантій. Однак в Україні це не набуло достатнього поширення. Основна причина такого положення полягає в тому, що потенційні клієнти, абсолютно не обізнані про всі можливості цього виду страхування, а це наводить на думку низької культури цього виду страхування. Відповідно, необхідно просувати даний продукт серед підприємств, не лише страховими організаціями, а й державними установами, які у свою чергу також у цьому зацікавлені, оскільки страхування дозволяє підприємствам уникнути як великих втрат, так і банкрутства, що, у свою чергу, підвищує фінансову стійкість підприємства, яке протягом тривалого часу проводитиме як податкові виплати до бюджету, так і забезпечуватиме зайнятість населення.

Таким чином, фінансові ризики притаманні діяльності будь-якого підприємства чи організації. Від ефективності системи управління

фінансовими ризиками багато в чому залежить ефективність функціонування підприємства [28].

3.4 Попередження банкрутства як засіб забезпечення фінансової стійкості підприємства

Справжня глобальна фінансова криза показала, що навіть кращі міжнародні компанії повинні постійно стежити за своїм фінансовим становищем і аналізувати фінансову стійкість.

Банкрутство підприємства є наслідком глибокої фінансової кризи, коли відзначається розбалансованість діяльності підприємства та обмеженість можливостей впливу його керівництва на фінансові відносини. Підприємство неспроможна здійснювати фінансове забезпечення поточної виробничої діяльності.

Чинною офіційною методикою аналізу фінансового стану підприємства, яка є діючою в нашій країні, з метою встановлення ймовірності банкрутства є правила проведення фінансового аналізу діяльності підприємства та визначення рівня його фінансової безпеки (табл. 3.7).

Таблиця 3.7

Методика аналізу фінансового стану підприємства з метою визначення погіршення стану фінансової безпеки та виявлення ознак загрози банкрутства

Угруповання підприємств по ступеню загрози банкрутства	Показники, що визначають наявність ознак банкрутства та порядок їх розрахунку	Критерії віднесення підприємства до відповідної групи з ступеня загрози банкрутства
1	2	3

<p><u>Група 1:</u> платоспроможні підприємства, які мають можливість у встановлений термін та в повному обсязі розрахуватися за своїми поточними зобов'язанням за рахунок своєї поточної господарської діяльності або за рахунок свого ліквідного майна.</p>	<p><u>1. Ступінь платоспроможності за поточними зобов'язаннями (Спс)</u> Спс = ТО/Вм де ТО – поточні зобов'язання, що розраховуються за балансом наступним чином: короткострокові зобов'язання – доходи майбутніх періодів – оціночні зобов'язання;</p>	<p>1. Якщо Спс \leq 6 міс. та (або) Ктл \geq 1, підприємство відноситься до групи 1. 2. Якщо Спс $>$ 6 міс. І одночасно Ктл $<$ 1, підприємство відноситься до групи 2. 3. Віднесення до груп 3–5 здійснюється на підставі відомостей про події та обставин, які збільшують ризик неспроможності, тобто: а) якщо є прострочена, більше 6 місяців, заборгованість за грошовими зобов'язаннями та (або) сплаті обов'язкових платежів, підприємство відноситься до групи 3;</p>
--	---	--

Продовження таблиці 3.7

<p>Група 2: підприємства, які не мають достатніх фінансових ресурсів для забезпечення своєї платоспроможності.</p> <p><u>Група 3:</u> підприємства, що мають ознаки банкрутства встановлені законодавством</p> <p><u>Група 4:</u> підприємства, у яких є безпосередня загроза порушення справи про банкрутство.</p> <p><u>Група 5:</u> підприємства щодо яких судом прийнято до розгляду заяву про визнання їх банкрутом.</p>	<p>Вм – середньомісячна виручка, що розраховується за звітом про фінансові результати як відношення виручки до кількості місяців у звітному періоді.</p> <p>Критичне значення для Спс ≤ 6 міс.</p> <p><u>2. Коефіцієнт поточної ліквідності (Ктл)</u></p> <p>$Ктл = ОА/ТО$, де ОА – ліквідні оборотні активи, що розраховуються за балансом та додатків до нього як сума коштів, короткострокових фінансових вкладень, запасів, короткостроковій дебіторській заборгованості та інших оборотних активів.</p> <p>Критичне значення для Ктл = 1.</p>	<p>б) якщо щодо підприємства прийнято рішення податкового органу про стягнення заборгованості за рахунок майна чи кредиторами спрямований (пред'явлено до виконання) виконавчий документ у службу судових приставів, то підприємство відноситься до групи 4;</p> <p>в) якщо щодо підприємства до суду подано заяву про визнання його банкрутом або судом запроваджено процедура банкрутства, воно відноситься до групи 5.</p>
---	---	---

У всьому світі найчастіше застосовуються зарубіжні методи прогнозування банкрутства та визначення рівня фінансової безпеки підприємства, які можна класифікувати за двома категоріями:

1. А-методи – суб'єктивні методи, в яких враховуються такі умови як: ділова репутація керівника організації (Методи Аргенти (А-рахунок), Скоуна, та ін.)

2. Z-методи, що визначаються за допомогою даних фінансової звітності

Необхідно зауважити, що моделі західних українських, тому їх використання призводить до значних відхилень прогнозу від фактичних даних. В даний час важливим є питання вибору моделей оцінки ризику

неспроможності, що дозволяють прогнозувати настання банкрутства українських компаній. Тому вітчизняними економістами, вченими було розроблено моделі прогнозування ризику банкрутства, і навіть запропоновано різні способи адаптації західних моделей до українських умов. Вітчизняні методи визначення рівня фінансової безпеки та банкрутства мають низку переваг у порівнянні із зарубіжними аналогами [30]:

- по-перше, дозволяють розрахувати ризик виникнення банкрутства за наявності мінімальних відомостей про діяльність підприємства;
- по-друге, допомагають виявити можливість виникнення нестійкого фінансового стану підприємства на початковому етапі, що дозволяє вчасно вжити заходів щодо його усунення.

Розглянемо методику рейтингової оцінки фінансового стану підприємства (рейтингове число):

$$R = 2K_o + 0,1K_{тл} + 0,08K_i + 0,45K_m + K_{пр} \quad (3.4)$$

де K_o – коефіцієнт забезпеченості власними засобами ($K > 0,1$);

$K_{пл}$ – коефіцієнт поточної ліквідності ($K_{тл} > 2$);

K_i – інтенсивність обороту капіталу, що характеризує обсяг реалізованої продукції, що припадає на одиницю коштів, вкладених у діяльність підприємства ($K_i > 2,5$);

K_m – коефіцієнт менеджменту, що характеризується відношенням прибутку від реалізації до величини виручки від реалізації [$K_m > (п + 1) / r$], r – облікова ставка;

$K_{пр}$ – рентабельність власного капіталу – відношення чистого прибутку до власного капіталу ($K_{пр} > 0,2$).

Якщо рейтингове число R має значення > 1 , то підприємство перебуває у задовільному стані та навпаки. Перевагою цієї моделі є її адаптація до вітчизняних економічних умов, як коефіцієнта менеджменту, що

визначається залежно від облікової ставки НБУ, тоді, як у зарубіжних моделях цей показник відсутній, що веде до неточності підсумкових значень.

Також заслуговує на увагу методика інтегральної бальної оцінки фінансової стійкості. Сутність цієї методики полягає в класифікації підприємств за ступенем ризику виходячи з фактичного рівня показників фінансової стійкості кожного показника, вираженого в балах: коефіцієнти ліквідності, фінансової незалежності, забезпеченості власними оборотними коштами. Разом з тим, необхідно зазначити, що в даній методиці не відображено показників ефективності діяльності підприємства та оборотності активів. Виставлені бали підсумовують і залежно від отриманих результатів, можна віднести кожне підприємство до конкретного класу:

I клас – підприємства з гарним запасом фінансової стійкості, що дозволяє бути впевненим у поверненні позикових коштів;

II клас – підприємства, які демонструють певний ступінь ризику за боргованістю, але ще не розглядаються як ризиковані;

III клас – проблемні підприємства.

Тут навряд чи існує ризик втрати коштів, але повне отримання відсотків є сумнівним;

IV клас – підприємства з високим ризиком банкрутства навіть після вжиття заходів щодо фінансового оздоровлення. Кредитори ризикують втратити свої кошти та відсотки;

V клас – підприємства високого ризику, майже фінансово неспроможні.

VI клас – банкрути.

Однак питання оцінки та прогнозування ризику банкрутства організації не можна вважати до кінця вивченим. Якщо за результатами фінансового аналізу будуть виявлені ознаки неспроможності, необхідно застосовувати антикризові заходи. Процес виведення підприємства з кризи є сукупністю заходів фінансового оздоровлення, що забезпечують поступове поліпшення

якості фінансового стану підприємства та переведення його з розряду кризових у категорію заможних [25].

В даний час вивести збиткове підприємство з кризового стану можна лише за допомогою модернізації, реконструкції, перетворення технології та організації виробництва, підвищення якості виробничого та фінансового управління.

Одним із реальних виходів підприємства з кризового стану, відновлення платоспроможності та посилення рівня його фінансової безпеки є реструктуризація. В рамках оперативного механізму фінансового оздоровлення пропонується проведення реструктуризації активів та короткострокових зобов'язань.

Необхідно враховувати, що реструктуризація оборотних активів забезпечує позитивний грошовий потік, реструктуризація необоротних активів спрямована на їх часткове дезінвестування, а реструктуризація короткострокових зобов'язань забезпечує зниження обсягу негативного грошового потоку в короткостроковому періоді. Реалізація заходів реструктуризації сприяє усуненню поточної неплатоспроможності підприємства та підвищення рівня його фінансової безпеки. В рамках оперативного механізму фінансового оздоровлення пропонується проведення реструктуризації активів та короткострокових зобов'язань. Проте реалізація цих заходів реструктуризації сприяє усуненню поточної неплатоспроможності підприємства.

Відновити фінансову стійкість у довгостроковому періоді, подолавши причини неспроможності, можна шляхом проведення комплексної реструктуризації підприємства, яка передбачає реструктуризацію виробництва, активів та капіталу [6].

Висновки

Процес успішного функціонування та економічного розвитку підприємств багато в чому залежить від вдосконалення їх діяльності в галузі забезпечення фінансово-економічної безпеки та все актуальніше постає питання про необхідності професійного підходу та зважених рішень щодо механізму забезпечення фінансово-економічної безпеки бізнесу.

Це актуалізує проблему забезпечення фінансової безпеки бізнесу. Термін «фінансова безпека» законодавчо не закріплений у нормативних документах, тому позиції авторів щодо його розкриття суттєво різняться, що було відміченою в теоретичному розділі кваліфікаційної роботи.

Розраховані показники свідчать про погіршення фінансового стану ДП «Украерорух» в 2022 р. порівняно з 2021 р. Показники свідчать про зниження фінансової стійкості та ліквідності підприємства.

Зміцнення рівня фінансової стійкості підприємства можливе за умови досягнення оперативних цілей, а саме:

Основні оперативні цілі зниження рівня неплатоспроможності:

1. Збільшення величини грошових активів, які забезпечують покриття поточних зобов'язань;
2. Зменшення суми поточних зовнішніх фінансових зобов'язань підприємства;
3. Зменшення суми поточних внутрішніх фінансових зобов'язань підприємства.

Усунення неплатоспроможності – найважливіше завдання, бо коли підприємство може своєчасно погасити свої борги перед кредиторами, це свідчить про встановлення системи розрахунків і попереджує виникнення процедури банкрутства. Хоч неплатоспроможність підприємства може бути усунена за рахунок виконання низки фінансових заходів, фактори, які призвели до неплатоспроможності, можуть залишатись без змін.

Фінансова стійкість відображає такий стан його фінансових ресурсів і

такий ступінь їхнього використання, при якому підприємство, вільно маневруючи грошовими засобами, здатне забезпечити безперебійний процес виробництва й реалізації продукції, а також затрати на його розширення й оновлення.

Існує багато шляхів покращення фінансового стану будь якого підприємства. Все залежить від того, за рахунок чого підприємство бажає покращувати своє фінансове положення і які у нього для цього є можливості.

На основі проведених розрахунків я пропоную покращувати фінансове положення на аналізованому підприємстві за рахунок ведення вдалої політики формування власних фінансових ресурсів, яка передбачає собою частину загальної фінансової стратегії підприємства і полягає в забезпеченні необхідного рівня самофінансування виробничого розвитку підприємства.

В процесі управління формуванням власних фінансових ресурсів ДП «Украерорух» необхідно звернути увагу на вирішення таких основних задач:

1. Забезпечення формування необхідної суми балансового прибутку підприємства.
2. Формування ефективної податкової політики, яка забезпечує максимізацію суми чистого прибутку підприємства.
3. Розроблення ефективної дивідендної політики, яка оптимізує пропорції розподілення чистого прибутку на споживання та накопичення.
4. Формування ефективної амортизаційної політики, яка забезпечує максимізацію залучення власних фінансових ресурсів за рахунок внутрішніх джерел.

Отже необхідно зазначити, що в ДП «Украерорух» структуру джерел формування фінансових ресурсів становить власний капітал.

В структурі активів підприємства ДП «Украерорух» у 2022 р. переважають необоротні активи, а всі показники показник, що характеризують фінансовий стан підприємства мають негативну тенденцію і крайне не відповідають нормативним значенням.

Фінансово-економічний аналіз показав, що підприємство ДП «Украерорух» на даний момент є критично близьким до банкрутства, адже спрацювало зі збитком, а тому потребує розробки та реалізації основних заходів, які будуть спрямовані на покращення його фінансового стану та зміну фінансово- економічних показників у сторону покращення.

В першому розділі кваліфікаційної роботи були розглянуті теоретичні основи дослідження питання забезпечення фінансової безпеки підприємства, визначено зміст та поняття фінансової безпеки як економічної категорії та на рівні підприємства, також розглянули систему показників оцінки фінансової безпеки.

В другому розділі було проведено аналітичне дослідження процесу забезпечення фінансової безпеки на підприємстві ДП «Украерорух», проведено організаційно – економічну характеристику підприємства ДП «Украерорух» та проаналізовано структуру і динаміку джерел формування фінансових ресурсів ДП «Украерорух» в процесі визначення фінансової безпеки підприємства.

В даному розділі містився поглиблений аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства з метою побудови системи управління фінансовими ресурсами, розраховано показники ліквідності, фінансової стійкості, ділової активності та рентабельності підприємства ДП «Украерорух».

В третьому розділі напрацьовані основні шляхи удосконалення процесу організації та забезпечення фінансової безпеки на підприємстві ДП «Украерорух». Сформовано основні напрямки підвищення рівня фінансової безпеки підприємства в сучасних умовах, розглянуто особливості залучення інвестиційних ресурсів для покращення управлінської діяльності та посилення рівня фінансової безпеки ДП «Украерорух», визначено основні напрямки мінімізації фінансових ризиків як засіб забезпечення фінансової стабільності підприємства та розглянуто механізм попередження банкрутства як засіб забезпечення фінансової стійкості підприємства.

Список літератури :

1. Безугла Т. В. Економічна та фінансова стійкість Молодий вчений. 2014. № 3(06).С.32 – 34.
2. Биба В.В., Лоза Т.В. Діагностика та прогнозування фінансово-економічного стану підприємства. Економіка та держава. 2017. № 5. С. 110 – 113
3. Білик М.Д. Фінансовий аналіз : навч. посібн. К. : КНЕУ, 2009. 588 с.
4. Бланк Г.В. Управління фінансами підприємств. Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2006. 780 с.
5. Бруслиновська І.В., Матвійчук В.І. Теоретичні аспекти формування фінансової стратегії підприємства. Економіка і організація управління. 2018. Вип. 3. С. 100 – 111.
6. Гетьман О.О. Економічна та фінансова діагностика. К.: Центр навчальної літератури, 2017. 307 с.
7. Гилка У.Л. Проблеми та специфіка застосування фінансово-економічного аналізу на підприємстві. Економіка промисловості. 2019. № 3. С. 146 – 150.
8. Городня Т.А., Мойсеєнко І.П. Економічна та фінансова діагностика. Львів: Магнолія, 2015. 282 с.
9. Денисенко М., Зазимко О. Основні аспекти оцінки фінансового стану підприємств. Агросвіт № 10, 2017. С. 52 – 58.
10. Загорельська Т.Ю. До проблеми формування системи управління фінансовою безпекою на підприємстві. Вісник ДНУ. Сер. В: Економіка і право, Вип.2. 2012. С. 243 – 247
11. Іванюта Т.М., Заїчковський А.О. Економічна безпека підприємства. К.: Центр навчальної літератури, 2009. 256 с
12. Івченко Л. В. Аналіз фінансового стану підприємств: інформаційне та методичне забезпечення. Фінанси, облік і аудит. 2017. Вип. 1. С. 197 – 210.
13. Картузов Є. П. Визначення фінансової безпеки підприємства: поняття,

зміст, значення і функціональні аспекти. Актуальні проблеми економіки. 2012. № 8. С. 172 – 181.

14. Ковальчук Т. М. Діагностичний аналіз фінансового стану: теорія та методологія. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2017. № 5(1). С. 129 – 134.

15. Косарева І.П., Хохлов М.П. Дослідження теоретичних основ фінансового стану підприємства. Економіка та управління підприємствами. 2019. № 19. С. 101 – 107.

16. Кривов'язюк І.В. Фінансова діагностика: навч. посіб. Видання 2-ге. – К.: Центр учбової літератури, 2018. 456 с.

17. Кудрицька Ж. В. Система управління фінансовою безпекою підприємства. Ефективна економіка. 2012. №1.

18. Курочкін Д.В. Методи оцінки фінансової стійкості підприємства. Сучасна економіка. 2011 № 1 с. 107 – 112.

19. Лаврова Ю. В. Фінансова безпека підприємства: класифікація загроз. Економічний аналіз. 2011. № 9, Ч 2. С. 274 – 277.

20. Ладюк О. Д. Фінансова безпека: характеристика складників. Ефективна економіка. 2016. № 11. С. 154.

21. Ляліна Н. С. Діагностика фінансового стану підприємства. Вісник Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва. Сер. : Економічні науки. 2014. №6. С.118 – 124.

22. Мельник О.Г. Інноваційні системи економічної діагностики підприємств на засадах індикаторів. Теоретико-методологічні та методичні засади: Монографія. Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2009. 212 с.

23. Найденко О.Є. Методика діагностики стану внутрішнього середовища підприємства. Вісник Східноукраїнського нац. ун-ту ім. В. Даля. 2017. № 2(84). С. 162 – 170.

24. Некрасенко Л.А. Складові управління фінансовою безпекою підприємств. Наукові праці ПДАА, Вип. 3. Т2. Економічні науки. Полтава:

ПДАА. 2011. С.162 – 167.

25. Підхомний О.М. Діагностика фінансового стану підприємства. Економічні науки. Серія «Облік і фінанси». 2019. Вип. 23. С. 234-237
26. Погосова М.Ю. Діагностування фінансової безпеки промислового підприємства: Автореф. дис..канд. екон. наук: УБС НБУ. К., 2010. 21 с.
27. Подольська В.О., Ярїм О.В. Фінансовий аналіз. К.: Центр навчальної літератури. 2008. 488 с.
28. Потїй В.З. Фінанси підприємств: тести, задачі, методичні рекомендації. Навч. посібник . 2-ге вид. перероб.і доп. К.: КНЕУ, 2012. 237 с.
29. Приймак С.В. Діагностика фінансового стану підприємства в системі контролінгу: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України». Київ, 2007. 21 с 48.
30. Ремньова Л. М. Управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства як складова фінансового менеджменту. Актуальні проблеми економіки. 2014. №2 (32). С. 87 – 95.
31. Роговий А.В. Економічна та фінансова діагностика підприємства: теоретичні та практичні аспекти дослідження. Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. № 6. С. 457 – 459.
32. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: навч. посіб. К.: Знання, 2015. 654 с.
33. Санду І., Косолапова М., Свободін В. Оцінка фінансового стану компанії.АІК. 2011. № 2 с. 34 – 40.
34. Семенов Г.А. Діагностика фінансово-економічного стану підприємства. Вісник економічної науки України. 2011. № 1 (19). с. 136 – 141.
35. Семчук Ж.В. Індикатори діагностики фінансового стану підприємств. Ефективна економіка. 2014. № 9. с. 154 – 158.
36. Синюгіна Н. В. Фінансова безпека підприємства в сучасних умовах як індикатор дієвості фінансового контролю. Technology audit and production reserves. 2012. № 4(2). с. 25 – 26.

37. Скібіцька Л.І., Матвеев В.В., Щелкунов В.І., Подреза С.М. Антикризовий менеджмент: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2015. 584 с.
38. Сметанюк О. А. Фінансова стійкість в системі фінансової безпеки підприємства. Економічний простір. 2014. № 85. с. 187 – 196
39. Сметанюк О.А. Діагностика фінансового стану підприємства в системі антикризового управління: Автореф. дис.... канд. екон. Наук. Хмельницький: Хмельницьк. нац. ун-т, 2006. 22 с.
40. Тігова Т.М. Аналіз фінансової звітності. Київ. Центр учбової літератури, 2012. 408 с.
41. Туркоман Л. С. Роль і місце економічної діагностики в системі оцінки стану суб'єктів. Наукові праці: Науково - методичний журнал. 2009. Т. 109. Вип. 96. Серія Економіка. 124 с.
42. Турчак В.В. Методика оцінки фінансового потенціалу підприємства в сучасних умовах господарювання. Молодий вчений. 2014. №8 (11) с. 49 – 52
43. Фінанси підприємств: Підручник / А. М. Поддєрьогін, М. Д. Білик, Л. Д. Буряк / Кер. авт. кол. і наук. ред. проф. А.М. Поддєрьогін. 8-е вид., перероб. та доп. К.: КНЕУ, 2013. 520 с.
44. Фінансовий аналіз. Практикум : М.Д. Білик, О.В. Павловська, Н.М. Притуляк; за заг. наук. ред. М.Д. Білик. К. : КНЕУ, 2014. 474 с.
45. Фінансовий менеджмент: підручник; кер. кол. авт. і наук. Ред. Проф. А.М.Поддєрьогін. 2-ге вид., перероб. Київ,; КНЕУ, 2018.535 с.
46. Фінансовий менеджмент: практикум: навч.посібн; кер. ред. Проф. А.М.Поддєрьогін. Київ,; КНЕУ, 2015.335 с.
47. Фучеджи В. І. Характеристика структурних елементів фінансової безпеки суб'єктів підприємництва. Ефективна економіка. 2014. №12.
48. Хринюк О. С. Сутність фінансового потенціалу підприємства. Актуальні проблеми економіки та управління 2018. №11. с. 1– 9
49. Чеберяко О.В., Економіко-теоретична сутність системи забезпечення фінансової безпеки підприємства. Економіка і держава, 2015.№11. с.94 – 98.

50. Черниш С.С. Діагностика фінансового стану підприємства. Інноваційна економіка. 2010. № 3. С. 111–113
51. Швець Ю.О. Управління оборотними активами підприємств. Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент. 2015. № 13. с. 127–130.
52. Ярошевська О.В. Методи оцінки ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості підприємства. К. Альтра. 2017. с.202 – 219.



УКРАЕРОПУХ
UKSATSE

Звіт про управління
Державного підприємства
обслуговування повітряного руху України
за 2021 рік

Таблиця 6

Фінансові показники Укрлероруху за 2021 рік

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	2 783 106	1 508 893
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(2 294 881)	(2 173 329)
Валовий:			
прибуток	2090	488 225	0
збиток	2095	()	(664 436)
Інші операційні доходи	2120	200 545	319195,00
Адміністративні витрати	2130	(172 202)	(171 329)
Витрати на збут	2150	()	()
Інші операційні витрати	2180	(506 104)	(982 898)
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	10 464	0
збиток	2195	()	(1 499 468)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	64038	149086
Інші доходи	2240	88713	54094
Фінансові витрати	2250	(145 170)	(58 752)

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Втрати від участі в капіталі	2255	()	()
Інші витрати	2270	(3 687)	(170 895)
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	14358	0
збиток	2295	()	(1 525 935)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	61152	99182
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	75510	0
збиток	2355	()	(1 426 753)
II. Сукупний дохід			
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	75510	-1426753
III. Елементи операційних витрат			
Матеріальні затрати	2500	124 738	97715
Витрати на оплату праці	2505	1 232 827	1275271
Відрахування на соціальні заходи	2510	285 249	294317
Амортизація	2515	360 594	402341
Інші операційні витрати	2520	967 777	1255881
Разом	2550	2 971 185	3325525
IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ			
Середньорічна кількість простих акцій	2600	0	0
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	0	0

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0	0
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0	0
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	0

Таблиця 7

Баланс підприємства станом на 31.12.2021

	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
Актив			
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	19 745	18 353
первісна вартість	1001	67 764	39 833
накопичена амортизація	1002	48 019	21 480
Незавершені капітальні інвестиції	1005	963 736	1 225 489
Основні засоби	1010	3 156 565	2 888 155
первісна вартість	1011	9 389 681	9 472 848
знос	1012	6 233 116	6 584 693
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	0	0
Знос інвестиційної нерухомості	1017	0	0
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	13 434	9 541
Відстрочені податкові активи	1045	291 294	352 446
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	4 444 774	4 493 984
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	30 739	41 034
Виробничі запаси	1101	30 659	40 894
Незавершене виробництво	1102	0	0
Готова продукція	1103	0	0
Товари	1104	80	140

	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	25 306	256 455
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	16 036	17 343
з бюджетом	1135	39 826	35 235
у тому числі з податку на прибуток	1136	34 069	34 067
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	0	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	36 600	31 123
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	352 334	488 949
Витрати майбутніх періодів	1170	9 192	9 867
Інші оборотні активи	1190	568	824
Усього за розділом II	1195	510 601	880 830
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	4 955 375	5 374 814
Пасив			
I. Власний капітал			
Зареєстрований капітал	1400	286 364	286 364
Капітал у дооцінках	1405	1 705 222	1 704 472
Додатковий капітал	1410	1 859 652	1 934 902
Резервний капітал	1415	17 430	17 430
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	0	0
Неоплачений капітал	1425	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0
Усього за розділом I	1495	3 868 668	3 943 168
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	592 669	610 263
Інші довгострокові зобов'язання	1515	150 220	0
Довгострокові забезпечення	1520	34 651	37 905
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0

	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
Усього за розділом II	1595	777 540	648 168
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	22 056	432 531
товари, роботи, послуги	1615	89 253	100 009
розрахунками з бюджетом	1620	11 910	20 872
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0
розрахунками зі страхування	1625	11 096	14 099
розрахунками з оплати праці	1630	50 247	61 550
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	2 763	1 922
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	0	0
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
Поточні забезпечення	1660	112 842	138 077
Доходи майбутніх періодів	1665	446	341
Інші поточні зобов'язання	1690	8 554	14 077
Усього за розділом III	1695	309 167	783 478
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
Баланс	1900	4 955 375	5 374 814



УКРАЕРОПУХ
UKSATSE

Звіт про управління
Державного підприємства
обслуговування повітряного руху України
за 2022 рік

Фінансові показники Украероруху за 2022 рік

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	428 425	2 783 106
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(1 278 282)	(2 294 881)
Валовий:			
прибуток	2090	-	488 225
збиток	2095	(849 857)	(-)
Інші операційні доходи	2120	548 608	200 545
Адміністративні витрати	2130	(136 164)	(172 202)
Витрати на збут	2150	(-)	(-)
Інші операційні витрати	2180	(410 795)	(506 104)
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	-	10 464
збиток	2195	(848 208)	(-)
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	75 895	64 038
Інші доходи	2240	960	88 713

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Фінансові витрати	2250	(84 681)	(145 170)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(348 489)	(3 687)
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	-	14 358
збиток	2295	(1 204 523)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	70 986	61 152
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	-	75 510
збиток	2355	(1 133 537)	(-)
II. Сукупний дохід			
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	(1 133 537)	75 510
III. Елементи операційних витрат			
Матеріальні затрати	2500	124 275	124 738
Витрати на оплату праці	2505	657 305	1 232 827
Відрахування на соціальні заходи	2510	161 243	285 249
Амортизація	2515	304 223	360 594
Інші операційні витрати	2520	577 365	967 777
Разом	2550	1 824 411	2 971 185
IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ			
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Таблиця 3

Баланс підприємства станом на 31.12.2022

	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
Актив			
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	18 353	13 866
первісна вартість	1001	39 833	39 189
накопичена амортизація	1002	21 480	25 323
Незавершені капітальні інвестиції	1005	1 225 489	1 193 255
Основні засоби	1010	2 888 155	2 569 114
первісна вартість	1011	9 472 848	9 486 909
знос	1012	6 584 693	6 917 795
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
Знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	9 541	5 878
Відстрочені податкові активи	1045	352 446	423 432
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	4 493 984	4 205 545
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	41 034	23 280
Виробничі запаси	1101	40 894	23 266
Незавершене виробництво	1102	-	-
Готова продукція	1103	-	-
Товари	1104	140	14

	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	256 455	2
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	17 343	6 618
з бюджетом	1135	35 235	36 944
у тому числі з податку на прибуток	1136	34 067	34 067
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	31 123	23 719
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	488 949	187 026
готівка	1166	19	11
рахунки в банках	1167	488 914	187 015
Витрати майбутніх періодів	1170	9 867	862
Інші оборотні активи	1190	824	4 048
Усього за розділом II	1195	880 830	282 499
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	5 374 814	4 488 044
Пасив			
I. Власний капітал			
Зареєстрований капітал	1400	286 364	286 364
Капітал у дооцінках	1405	1 704 472	1 702 705
Додатковий капітал	1410	1 934 902	802 448
Резервний капітал	1415	17 430	17 430
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-	-
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	3 943 168	2 808 947
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	610 263	488 842
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	155 306
Довгострокові забезпечення	1520	37 905	14 440

	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Усього за розділом II	1595	648 168	658 588
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	432 531	573 441
товари, роботи, послуги	1615	100 009	160 978
розрахунками з бюджетом	1620	20 872	102
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	14 099	642
розрахунками з оплати праці	1630	61 550	2 735
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	1 922	2 405
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	-	-
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточні забезпечення	1660	138 077	215 729
Доходи майбутніх періодів	1665	341	319
Інші поточні зобов'язання	1690	14 077	64 158
Усього за розділом III	1695	783 478	1 020 509
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	5 374 814	4 488 044